

OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO

POWIATU WROCŁAWSKIEGO W 2023 r.

Wrocław, marzec 2024 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przedkłada informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Wrocławskiego.

Ocenę stanu sanitarnego Powiatu Wrocławskiego opracowano w oparciu o dokumentację i materiały powstałe w wyniku wykonywania ustawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku.

SPIS TREŚCI

1. Sytuacja epidemiologiczna.
2. Warunki zdrowotne środowiska.
3. Warunki sanitarne środowiska pracy.
4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych.
5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.
6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.
7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.
8. Laboratoria.

1.Sytuacja epidemiologiczna

Sytuacja epidemiologiczna niektórych chorób zakaźnych w Powiecie Wrocławskim w 2023 roku

Jednostka chorobowa	Liczba przypadków		Zapadalność na 100 tysięcy				
	rok 2022	rok 2023	2022 rok		2023 rok		
			Powiat Wrocławski	Powiat Wrocławski	Województwo Dolnośląskie	Polska	
Salmonellozy	33/1	41	18,22	22,19	15,26	26,09	
Biegunki u dzieci do lat 2 (*)	44/12	50	98,28	159,49	265,64	412,30	
Krztusiec	2	4	1,10	2,16	1,53	2,46	
Płonica (szkarlatyna)	33	190	18,22	102,85	65,90	118,42	
Neuroinfekcje bakteryjne	3/1	6	1,66	3,25	1,39	1,79	
Neuroinfekcje wirusowe	5	3	2,76	1,62	1,28	3,82	
Róża	8	14	4,42	7,58	4,44	14,24	
Borelioza z Lyme	62	70	34,24	37,89	36,49	66,96	
Ospa wietrzna	491/13	430	271,15	232,76	320,80	505,70	
Odra	-	-	-	-	0,07	0,10	
Różyczka	-	2	-	1,08	0,59	0,69	
Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	1	-	0,55	-	0,62	0,55
	typu B	4	8	2,21	4,33	5,27	8,36
	typu C	6	9	3,31	4,87	9,99	8,98
AIDS zespół nabytego upośledzenia odporności	2/1	2	1,10	1,08	1,00	0,49	
Nowo wykryte zakażenia HIV	13/5	19	7,18	10,28	10,40	7,71	
Świnka	1	3	0,55	1,62	1,25	2,57	
Grypa (**) ogółem RNA i/lub test	365	217	201,57	117,46	b.d.	29,41	
Szczepienia przeciw wściekliznie	39	48	21,54	25,98	16,61	26,46	
Gruźlica	9	38	4,97	20,57	b.d	b.d	
Kiła	12	12	1,09	6,49	5,20	7,94	

Legenda:

(*) - zapadalność na 10.000 dzieci do lat 2

(/U) – ogólna liczba przypadków w wybranych jednostkach chorobowych i udział w nich zachorowań u uchodźców z Ukrainy

(**) – liczba przypadków grypy diagnozowana w badaniu molekularnym i od 01 marca 2023 r. za pomocą szybkiego testu antygenowego przez lekarzy POZ, podlegająca pełnemu opracowaniu epidemiologicznemu. W 2022 r. na podstawie diagnostyki klinicznej, nie popartej badaniami laboratoryjnymi.

Nadzór epidemiologiczny prowadzony w roku 2023 przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu do 1 lipca 2023 roku w przeważającej mierze uwzględniał, jako zadanie priorytetowe realizację planu przeciwepidemicznego, dotyczącego pandemii COVID-19. Po wejściu w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2023 r., poz. 1118) koncentrował się na prowadzeniu nadzoru epidemiologicznego wobec 58 pozostałych, określonych ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 z późn. zm.) zakażeń i chorób zakaźnych. Miał charakter nadzoru czynno-biernego, opartego głównie o rejestrację zgłoszeń realizowanych przez placówki służby zdrowia z aktywnym prowadzeniem dochodzeń epidemiologicznych, opracowywaniem zarejestrowanych w następstwie ognisk epidemicznych i wdrażaniem procedur przeciwepidemicznych, właściwych dla poszczególnych jednostek chorobowych. Kolejny rok prowadzenie nadzoru epidemiologicznego i działalności przeciwepidemicznej w rejonie odpowiedzialności utrudniał powszechnie już przyjęty system „teleporady”, brak możliwości organizacyjno-technicznych do prowadzenia przez Inspekcję Sanitarną klasycznej formy wywiadów epidemiologicznych z następową gruntowną analizą zgłoszonych zachorowań oraz znamienne, stopniowo rosnące, a nie możliwe do wiarygodnego oszacowania liczby osób objętych nadzorem epidemiologicznym przez PPIS we Wrocławiu, w związku z trwającym od lutego 2022 roku konfliktem zbrojnym na Ukrainie. Osób w przeważającej mierze o niepewnym lub nieznanym statusie epidemiologicznym oraz stwarzających poważne problemy natury komunikacyjnej w realizowanych przez Stację zadaniach. Na podstawie prowadzonego na przestrzeni 2023 roku nadzoru epidemiologicznego sytuację epidemiologiczną na terenie Powiatu określić można jako niekorzystną ale względnie stabilną. Przedstawione powyżej w formie tabelarycznej dane, obejmujące wyłącznie opracowane zgłoszenia, spełniające kryteria „definicji przypadków na potrzeby nadzoru epidemiologicznego” dla monitorowania sytuacji epidemiologicznej dla potrzeb krajowych oraz nadzoru wspólnotowego (ECDC), odzwierciedlają wzrost liczby rejestrowanych zachorowań, wywołanych przez większość patogenów, podlegających nadzorowi epidemiologicznemu. W ich następstwie można określić jako skrajnie niekorzystne epidemiologicznie, zjawisko dalszego rozprzestrzeniania się zakażeń i zachorowań wywołanych przez retrowirusy z rodziny Lentivirus wywołujące zakażenia HIV, wzrost liczby zachorowań na gruźlicę, choroby przenoszone drogą płciową oraz wzrost liczby neuroinfekcji o etiologii bakteryjnej i zachorowań na krztusiec.

Zarejestrowany w 2023 roku na terenie Polski ponowny wzrost liczby zachorowań na wymienione wyżej jednostki chorobowe, a tym samym wzrost ich współczynników zapadalności był nieproporcjonalnie niższy od wartości zarejestrowanych dla Powiatu Wrocławskiego, w przypadku zakażeń wirusem HIV i ich manifestacji objawowej (AIDS) oraz neuroinfekcji, znacznie przekraczających wartości średnie, zarejestrowane dla Polski, wśród ujętych w tabeli dla odzwierciedlenia sytuacji epidemiologicznej „chorób wskaźnikowych”.

W ubiegłym roku zarejestrowano 19 nowych zakażeń wirusem nabytego ludzkiego braku odporności (HIV). Prowadząc szeroko zakrojone działania edukacyjne, promujące społecznie zdrowy styl życia i profilaktyczną diagnostykę w kierunku HIV przy preferencji zachowań ryzykownych, PPIS we Wrocławiu spodziewał się normalizacji sytuacji epidemiologicznej - znaczącego spadku nowo rozpoznanych zakażeń u mieszkańców Powiatu i obniżenia niepokojąco wysokich współczynników zapadalności, przekraczających wartości ogólnopolskie. Wbrew oczekiwaniom ponownie wzrosła

liczba zakażeń wśród rodzimych mieszkańców z 8 do 11, uzupełniona dodatkowymi ośmioma zakażeniami zarejestrowanymi u uchodźców z Ukrainy, co łącznie podniosło liczbę zarejestrowanych przypadków do 19, generując współczynnik zapadalności na poziomie o 33,33% przekraczającym wartość średnią określoną dla kraju. Stan kliniczny pacjentów przy rozpoznaniu HIV najczęściej obrazował zakażenie bezobjawowe.

Hospitalizowanych z powodu objawowej manifestacji zakażenia HIV w postaci AIDS było 2 pacjentów: kobieta w wieku 47 lat narodowości ukraińskiej oraz 1 mężczyzna w wieku 52 lat narodowości polskiej. Najczęstszą drogą nabycia zakażenia był kontakt seksualny z osobą tej samej płci, sporadycznie wstrzyknięcie narkotyku. Chorobami wskazującymi na rozpoznanie AIDS były: zmiany w obrębie płuc u osoby powyżej 15 lat wywołane przez *Mycobacterium tuberculosis* oraz chłoniak bliżej nieokreślony.

Zarejestrowanej liczbie osób zakażonych wirusem HIV towarzyszyła rejestracja 14 zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową: kiłę i choroby wywoływane przez chlamydie. Spośród 12 przypadków zachorowania na kiłę - indukujących wartość współczynnika zapadalności na poziomie 6,49, stanowiącym 81,74% wartości współczynnika określonego dla kraju - wywołanych przez krętek błady (*Treponema pallidum*) i potwierdzonych wynikami badań laboratoryjnych: 4 stanowiła kiła wczesna, 4 kiła późna, 3 przypadki innych postaci kiły i kiły nieokreślonej i 1 przypadek kiły wrodzonej. 10 zachorowań dotyczyło mężczyzn, jedno 30-letniej kobiety, uchodźcy narodowości Ukraińskiej. Hospitalizowano ogółem 6 osób. Nie zarejestrowano zachorowań na ziarnicę weneryczną wywołaną przez Chlamydie oraz rzeżączkę. Choroby przenoszone drogą płciową rozpoznano u 3 uchodźców z Ukrainy (2 przypadki kiły i jeden chlamydiozy). Zachorowania dotyczą głównie osób w wieku 26-45 lat, przy czym u uchodźców rozpoznawane były w młodszym wieku.

W 2023 roku na terenie Powiatu Wrocławskiego zarejestrowano i opracowano 41 przypadków zakażenia pałeczkami *Salmonella*, przy czym wzrost liczby zachorowań na terenie Powiatu był niższy od wartości zarejestrowanych dla Polski, powodując spadek współczynnika zapadalności do poziomu 85,05% wartości średniej dla kraju. Najczęściej rozpoznawanym serotypem była *Salmonella* Enteritidis – około 76%. Połowa z tych zachorowań wymagała hospitalizacji. Chorowały najczęściej dzieci w wieku do 2 i 3 lat. Dwa przypadki *Salmonelli* odnotowano u obywateli Stanów Zjednoczonych. Trzy przypadki importowane były z takich krajów jak Maroko, Włochy oraz Turcja. Odnotowano 1 ognisko rodzinne obejmujące 2 osoby-rodzeństwo u obywateli Stanów Zjednoczonych. Ponad to, zarejestrowano 11 przypadków *Campylobacter*, 1 przypadek kryptosporydiozy oraz 4 przypadki giardiozy. W przypadku zachorowań na giardiozę wszystkie 4 przypadki dotyczyły jednego ogniska rodzinnego. W 2023 roku nie zarejestrowano wystąpienia na terenie Powiatu Wrocławskiego ognisk zbiorowego zatrucia pokarmowego, rodzimych lub zawleczonych zachorowań na dur brzuszny i dury rzekome.

W minionym roku zarejestrowano 2 przypadki zakażenia *Legionellą* u mężczyzn w wieku 57 i 40 lat. Pacjenci byli hospitalizowani. Domniemanym źródłem narażenia była woda z urządzeń wysokościowych w myjniach samochodowych oraz powietrze z klimatyzatorów. A także, jeden potwierdzony przypadek gorączki Pontiac u mężczyzny w wieku 55 lat. Pacjent był hospitalizowany. Domniemane źródło narażenia stanowiło powietrze z klimatyzatorów. Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na ostre nagminne porażenie dziecięce i leptospirozę. Wśród chorób inwazyjnych zarejestrowano i opracowano zachorowania wywołane i/lub powikłane przez *Streptococcus pneumoniae* w postaci posocznicy – trzy przypadki wklajające podstawowe choroby, tj. chorobę nowotworową, zakażenie SARS-CoV-2 (oba zakończone zgonem) i w postaci zapalenia opon mózgowych – 4 przypadki, *Haemophilus influenzae* w postaci zapalenia płuc u 74-letniego, hospitalizowanego mężczyzny, *Neisseria meningitidis* w postaci zapalenia opon mózgowych u 59-letniego, chorego na cukrzycę mężczyzny. Nie ustalono źródła zakażenia, zaś domownicy zostali objęci chemioprophylaktyką. Zarejestrowany został na przestrzeni 2023 roku wzrost liczby neuroinfekcji

w przebiegu uogólnienia różnorodnych zakażeń i stanów patologicznych organizmu. W przeciwieństwie do roku 2022, dominujące znaczenie miał wzrost liczby neuroinfekcji o etiologii bakteryjnej – 6 przypadków, kształtujących współczynnik zapadalności o wartości 3,25 stanowiący 181,56% wartości średniej określonej dla kraju. Spośród 2 potwierdzonych przypadków kleszczowego zapalenia mózgu (KZM) jeden dotyczył 75-letniego mężczyzny w postaci zapalenia mózgu i rdzenia, drugi 39-letniej obywatelki Ukrainy z objawami zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. Żaden ze zgłoszonych przypadków nie był powiązany ze spożyciem skażonego niepasteryzowanego mleka lub jego produktów. Pacjenci nie byli szczepieni przeciw KZM. Zarejestrowano również potwierdzony, importowany przypadek gorączki Denga, dotyczący 23-letniej w następstwie hospitalizowanej pacjentki, po pobycie na 2 tygodnie przed zachorowaniem w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Podobnie jak w skali ogólnopolskiej zarejestrowano wzrost liczby zgłoszeń przypadków krztusca. Opracowano cztery zgłoszone zachorowania na krztusiec - trzy u dzieci i jedno u osoby dorosłej. Wszystkie przypadki potwierdzone, powodujące określenie współczynnika zapadalności na poziomie 2,16, stanowiącego 87,8% wartości średniej dla Polski.

W ramach nadzoru epidemiologicznego nad gruźlicą realizowanego w 2023 roku, PPIS we Wrocławiu prowadził stałe działania nadzorowo-administracyjne. Zarejestrowano 38 nowych, wobec 9 w roku 2022 zachorowań na gruźlicę - wszystkie w postaci płucnej, u osób prątkujących. W dwóch przypadkach zdiagnozowano u uchodźców ukraińskich postaci gruźlicy lekoopornej, w przebiegu zachorowań o charakterze przewlekłym, sporadycznym i zawleczonym. Wszystkie osoby z rozpoznaną gruźlicą objęte zostały hospitalizacją, a osoby z kontaktu nadzorem epidemiologicznym. Wzrost liczby rozpoznanych zachorowań w odniesieniu do 2022 roku, przełożył się na wzrost współczynnika zapadalności o 313,28% (20,54 vs 4,97).

Nasilona aktywność tzw. „ruchów antyszczepionkowych” oraz realizacja Narodowego Programu Szczepień w przebiegu stanu epidemii COVID-19, pomimo szeroko zakrojonych działań promujących i egzekwujących obowiązek realizacji Programu Szczepień Ochronnych prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną, spowodowały niewielki spadek współczynników wyszczepialności, pozwalając jedynie na osiągnięcie - uwzględniając w statystyce wyłącznie dane dotyczące obywateli polskich - zadawalających ich wielkości w grupach wiekowych (od 66% dla DTP, poprzez 81,92% dla MMR, 90,2% dla WZW B, do 94% dla BCG), normalizacji sytuacji epidemiologicznej dotyczącej chorób, którym można zapobiec drogą czynnej, sztucznej immunizacji, zwłaszcza podlegających eradykacji w programie WHO - różyczce, odrze i polio. Programem Szczepień Ochronnych objętych było 29.618 dzieci i młodzieży do 19 roku życia. Realizowany był on przez 45 punktów szczepień w podmiotach leczniczych, w ramach Praktyki Lekarza Rodzinnego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu przez świadczeniodawców dokumentacji szczepień oraz nieprawidłowości w przechowywaniu preparatów szczepionkowych, zgodnie z zasadami Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej. Stopień wyszczepienia w dużej mierze zależny był od grupy wiekowej. Zarejestrowano i opracowano 4 NOP-y, zakwalifikowane jako łagodne, nie związane ze szczepieniem p/gruźlicy, dotyczące głównie, poliwalentnych szczepionek z grupy szczepionek zalecanych i alternatywnych.

Zarejestrowane, wyższe liczby zachorowań na płonice, boreliozę z Lyme, ospę wietrzną i choroby wywoływane przez wirusy hepatotropowe (WZW typu A, WZW typu B, WZW typu C) stanowiły bezpieczny epidemiologicznie pułap przypadków, nie przekładając się na konieczność podejmowania dodatkowych, ponadstandardowych działań przeciwepidemicznych.

W minionym roku zgłoszono 70, wobec 62 w roku 2022 przypadków choroby rozwijającej się w następstwie ukłucia przez kleszcza - boreliozy z Lyme. W wyniku prowadzonych postępowań wyjaśniających (wywiady i dochodzenia epidemiologiczne) zarejestrowano 61 potwierdzonych przypadków zachorowania u 37 kobiet w tym 13 dzieci i 33 mężczyzn. Chorobę rozpoznano na podstawie obecności rumienia wędrującego u 68 osób. Ponad to, wystąpiły towarzyszące rumieniowi

2 przypadki hospitalizowanej neuroboreliozy pod postacią niedowładów oraz zapalenia mózgu i rdzenia kręgowego. Wśród osób pokłutych przez kleszcze 40 osób było aktywnych zawodowo z czego 2 miało pracę związaną z terenem, aż 19 należało do „populacji kluczowych” – 18 działkowców i 1 myśliwy. Wśród wykazanych była 1 osoba narodowości brytyjskiej oraz jedna ukraińskiej. 41 osób pamiętało ukąszenie przez kleszcza, z czego 36 na terenie Dolnego Śląska, po 2 z kujawsko-pomorskiego oraz warmińsko-mazurskiego oraz 1 z opolskiego. W minionym roku nie zarejestrowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, natomiast w przypadku wirusowego zapalenia wątroby typu B zarejestrowano ośmiu pacjentów chorych na przewlekłe zapalenie wątroby. Nie zgłoszono przypadku o przebiegu ostrym. Cztery osoby z powodu kontaktu z chorymi zostały skierowane do przychodni POZ, celem zaszczepienia przeciwko WZW B. Zarejestrowano także, 9 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C, również o przebiegu przewlekłym. Nie zarejestrowano zachorowań wśród dzieci. Przyczyną wszystkich zachorowań wykrytych u osób dorosłych, mogły być zabiegi medyczne w przeszłości ale także pozamedyczne zabiegi upiększające, tatuaże, zażywanie narkotyków drogą dożylną i donosową, a także nadużywanie alkoholu. Wartości współczynników zapadalności oscylowały na poziomie ok. 60% wartości średniej, określonej dla kraju. W 2023 roku wzrosła liczba przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych i w następstwie zarejestrowanych w Powiecie Wrocławskim przypadków pokąsania ludzi przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę – głównie psy – z 57 w roku 2022 do 74 (45 – psy, 24 – koty, 5 – inne zwierzęta). Łączna liczba osób narażonych na zakażenie wścieklizną, u których wykonano szczepienia wynosiła 48. Szczepienia podejmowano najczęściej po pokąsaniu przez nieznaną psy i koty (43 osoby). Pełnym cyklem szczepień zabezpieczono 42 osoby narażone. 8 osób przerwało szczepienia, w dwóch przypadkach pacjent przerwał szczepienie po IV dawce, 4 osoby przerwały szczepienia po II dawce, jeden pacjent przerwał szczepienia po III dawce i również jeden po I dawce. W oddziale zakaźnym Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. J. Gromkowskiego przy ul. Koszarowej 5 hospitalizowano trzy osoby dorosłe (6 osób w roku 2022) oraz jedno 10-letnie dziecko w SPSK nr 1 przy ul. T. Chałubińskiego. Nie zgłoszono przypadków wykrycia zakażenia wirusem wścieklizny wśród zwierząt na terenie Powiatu Wrocławskiego. W celu wykluczenia wścieklizny u zwierząt współpracowano z Powiatowymi Lekarzami Weterynarii.

W minionym roku realizację zadań własnych w sytuacjach kryzysowych, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wystąpienia w rejonie odpowiedzialności chorób wysoko zakaźnych i szczególnie niebezpiecznych, PPIS we Wrocławiu weryfikował w sposób praktyczny, podejmując działania przeciwepidemiczne i administracyjno-organizacyjne, związane z epidemią COVID-19. Uwzględniając realne możliwości, działania realizowano w oparciu o współpracę z podmiotami współdziałającymi z Państwową Inspekcją Sanitarną (Urząd Wojewódzki, policja, straż miejska, PSP, władze samorządowe, inspekcja weterynaryjna, podmioty lecznicze). W roku minionym, w podmiocie leczniczym – szpitalu „Orthos”, prowadzącym działalność na terenie Powiatu nie zarejestrowano wystąpienia ognisk zakażeń szpitalnych oraz zastrzeżeń do realizacji zadań przez Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych.

Rozporządzeniem MZ z dnia 14 czerwca 2023 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 1118) na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej odwołany został stan zagrożenia epidemicznego, związanego z pandemią COVID-19.

2. Warunki zdrowotne środowiska.

1. ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ DO SPOŻYCIA

Na obszarze powiatu wrocławskiego zewidencjonowane i eksploatowane są 42 wodociągi sieciowe oraz 1 wodociąg przesyłowy.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość funkcjonujących w 2023 r. wodociągów (w poszczególnych przedziałach produkcji wody) oraz informacje o przeprowadzonych kontrolach wodociągów.

L.p.	Przedział produkcji wody [m ³ /d]	Ilość wodociągów	Ilość kontroli terenowych	Ilość kontroli badania wody (nadzór urzędowy i kontrola wewnętrzna)	Sumaryczna liczba kontroli
1.	>100 001	0	0	0	0
2.	10 001 – 100 000	0	0	0	0
3.	1001 - 10 000	11	21	207	228
4.	101 – 1 000	24	40	297	337
5.	≤ 100	4	7	26	33
6.	Inne podmioty	4	4	27	31
	Suma	43	72	557	629

W harmonogramie kontroli sanitarnych na 2023 r. ujęto wszystkie eksploatowane wodociągi sieciowe produkujące i dostarczające wodę z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, funkcjonujące na terenie powiatu wrocławskiego. W 2023 r. przeprowadzono 72 kontrole wodociągów sieciowych funkcjonujących na terenie powiatu wrocławskiego.

1.1. Wodociągi sieciowe

- **Wodociągi w przedziale produkcji >100 001 m³/d: Nie dotyczy**
- **Wodociągi w przedziale produkcji 10 001 – 100 000 m³/d: Nie dotyczy**
- **Wodociągi w przedziale produkcji 1 001 - 10 000 m³/d.**

Powiat wrocławski – 11 wodociągów sieciowych:

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ /d]
1	Łosice	Długołęka	3 840	1 437,00
2	Piecowice	Długołęka	1 890	1 021,00
3	Siedlec Trzebnicki	Długołęka	3 806	1 166,00
4	Święta Katarzyna	Siechnice	12 071	1 310,30

5	Pietrzykowice	Kąty Wrocławskie	2 065	1 505,00
6	Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	8 118	1 526,00
7	Smolec	Kąty Wrocławskie	7 929	1 360,00
8	Biskupice Podgórne	Kobierzyce	4 866	2 381,00
9	Krzyżowice	Kobierzyce	2 793	2 531,00
10	Nadolice Wielkie	Czernica	18 518	2 366,75
11	Świątniki	Sobótka	12 010	2 422,87
Suma			77 906	19 026,62

Źródłem wody dla wodociągów sieciowych są ujęcia wód głębinowych (studnie głębinowe). Z produkowanej wody wodociągowej w 2023 roku korzystało 77 906 odbiorców.

Z 11 urzędów wodociągowych pobrano do badań laboratoryjnych 207 próbek kontrolnych wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia:

- *Wodociąg sieciowy Łosice* – zbadano 12 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Piecowice* - zbadano 15 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego: ponadnormatywną mętność (oznaczona wartość: 1,2 NTU).
- *Wodociąg sieciowy Siedlec Trzebnicki* - zbadano 19 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametru fizykochemicznego – pestycydu chloridazonu-desfenylu (oznaczone wartości - próbka 1: 0,300 µg/l, próbka 2: 0,154 µg/l). Wartości metabolitu nie przekraczają dopuszczalnego poziomu stężenia określonego w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu Nr 964/21 z dnia 5 marca 2021 r.
- *Wodociąg sieciowy Święta Katarzyna* - zbadano 21 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego – manganu (oznaczone wartości – próbka 1: 64 µg Mn/l, próbka 2: 61 µg Mn/l). W kolejnej próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych - ogólnej liczny mikroorganizmów w temp. 22±2° C po 72 h oraz liczby bakterii grupy coli (oznaczone wartości odpowiednio: powyżej 300 jtk/1 ml oraz 4 jtk/100 ml).
- *Wodociąg sieciowy Pietrzykowice* - zbadano 27 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 3 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów organoleptycznych, mikrobiologicznych i fizykochemicznych: próbka 1: ponadnormatywna mętność (oznaczona wartość: 2,1 NTU), próbka 2: przekroczenie dopuszczalnego poziomu mętności (oznaczona wartość: 1,5 NTU), manganu (oznaczona wartość: 57 µg Mn/l) oraz liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 1 jtk/100 ml), próbka 3: nieakceptowalny smak wody (oznaczona wartość: 2 TFN),

- *Wodociąg sieciowy Kąty Wrocławskie* - zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Smolec* – zbadano 10 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Biskupice Podgórne* - zbadano 21 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru mikrobiologicznego - ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h (oznaczona wartość: 181 jtk/1 ml).
- *Wodociąg sieciowy Krzyżowice* - zbadano 21 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego – chloru wolnego (oznaczona wartość: 0,48 mg Cl/l).
- *Wodociąg sieciowy Nadolice Wielkie* – zbadano 21 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie w zakresie parametru mikrobiologicznego - dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h (oznaczona wartość: powyżej 300 jtk/1 ml).
- *Wodociąg sieciowy Świątniki* - zbadano 26 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 6 próbkach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm parametrów fizykochemicznych (niklu, twardości ogólnej, mętności), w tym w 1 próbce mętności (oznaczona wartość 3,4 NTU), w 4 próbkach twardości ogólnej (oznaczone wartości odpowiednio: 513 mg CaCO_3/l , 527 mg CaCO_3/l , 550 mg CaCO_3/l , 507 mg CaCO_3/l), w 1 próbce twardości ogólnej i niklu (oznaczone wartości odpowiednio: 545 mg CaCO_3/l , 20,8 $\mu\text{g Ni/l}$).

W przypadkach stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów zarządcy wodociągów podejmowali skuteczne działania korygujące i zapobiegawcze oraz przedstawiali wyniki badań laboratoryjnych potwierdzające prawidłową jakość produkowanej wody, zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako spełniającą wymagania norm sanitarnych, z wyjątkiem:

- 1) wodociągu sieciowego Świątniki (gmina Sobótka), którą oceniono jako wodę warunkowo przydatną do spożycia przez ludzi ze względu na obowiązującą decyzję dotyczącą warunkowej przydatności wody z uwagi na podwyższoną twardość ogólną wody,
- 2) wodociągu sieciowego Siedlec Trzebnicki (gmina Długołęka), którą oceniono jako wodę przydatną do spożycia na zasadach udzielonego odstępstwa.

Przeprowadzono 21 kontroli w zakresie spełniania wymagań sanitarnych i technicznych w/w urzędzeń wodociągowych. Stan techniczny i sanitarny skontrolowanych obiektów, urzędzeń ujmujących i uzdatniających wodę oceniono jako dobry.

- **Wodociągi w przedziale produkcji 101 – 1 000 m³/d.**

Powiat wrocławski – 24 wodociągi sieciowe:

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ /d]
1	Kobierzyce	Kobierzyce	4 042	201,00

2	Tyniec Mały	Kobierzyce	1 911	397,00
3	Cieszyce	Kobierzyce	2 859	395,00
4	Księginice	Kobierzyce	5 430	542,00
5	Węgry	Żórawina	1 044	168,80
6	Żórawina	Żórawina	5 160	944,70
7	Bratowice	Żórawina	2 675	476,80
8	Stary Śleszów	Żórawina	1 152	169,60
9	Jaksonów	Żórawina	807	122,90
10	Żerniki Wielkie	Żórawina	928	117,90
11	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Ślęza”, Gniechowice	Kąty Wrocławskie	1 044	200,00
12	Sadków	Kąty Wrocławskie	2 781	332,00
13	Gniechowice	Kąty Wrocławskie	3 340	151,00
14	Kęłbowice	Kąty Wrocławskie	590	128,00
15	Łozina	Długołęka	2 374	319,00
16	Długołęka	Długołęka	6 586	233,00
17	Śliwice	Długołęka	14 319	986,00
18	Borowa	Długołęka	3 107	775,00
19	Mietków	Mietków	2 383	314,00
20	Suchy Dwór	Siechnice	5 387	841,00
21	Łukaszowice	Siechnice	680	174,70
22	Groblice	Siechnice	5 675	998,20
23	PPO Siechnice	Siechnice	Na potrzeby przedsiębiorstwa	483,50
24	Jordanów Śląski / Karolin	Jordanów Śląski	3 146	465,00
Suma			77 420	9 935,40

Źródłem wody dla 24 wodociągów sieciowych są ujęcia głębinowe (studnie).

Z wody produkowanej przez w/w wodociągi sieciowe korzystało 77 420 stałych odbiorców.

Wykonano badania kontrolne 297 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia:

- *Wodociąg sieciowy Kobierzyce* – zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego – chloru wolnego (oznaczona wartość: 0,70 mg Cl/l).
- *Wodociąg sieciowy Tyniec Mały* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Cieszyce* – zbadano 11 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych – próbka 1: ponadnormatywny chlor wolny (oznaczona wartość: 0,38 mg/l), próbka 2: przekroczony poziom bentazonu (oznaczona wartość: 0,249 µg/l) oraz chloridazonu-desfenylu (oznaczona wartość: 0,132 µg/l), próbka 3: przekroczony poziom bentazonu (oznaczona wartość: 0,231 µg/l).
- *Wodociąg sieciowy Księginice* – zbadano 20 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie w zakresie parametru mikrobiologicznego - dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. 22±2° C po 72 h (oznaczona wartość: 210 jtk/1 ml) oraz liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 11 NPL/100 ml). W związku z uzyskanym wynikiem Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu w dniu 2 września 2023 r. wydał decyzję Nr 6371/23 o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi dla miejscowości Wysoka oraz Ślęza.
- *Wodociąg sieciowy Węgry* - zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Żórawina*- zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Bratowice* - zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Stary Śleszów* - zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Jaksonów* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Żerniki Wielkie* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Spółdzielni Mieszkaniowej „Ślęza” w Gniechowicach* – zbadano 13 próbek wody, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego – chloru wolnego (oznaczona wartość: 0,38 mg Cl/l), w kolejnej – manganu (oznaczona wartość: 77 mg Mn/l).
- *Wodociąg sieciowy Sadków* – zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie w zakresie parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych - próbka 1: nieakceptowalny smak (oznaczona wartość: 2 TFN), próbka 2: ponadnormatywny poziom chloru wolnego (oznaczona wartość: 0,33 mg Cl/l).

- *Wodociąg sieciowy Gniechowice* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Kębłowice* – zbadano 10 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych – próbka 1: przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h (oznaczona wartość powyżej 300 jtk/1 ml), próbka 2: przekroczenie dopuszczalnego poziomu mętności (oznaczona wartość: 1,6 NTU).
- *Wodociąg sieciowy Łozina* – zbadano 13 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie w zakresie parametrów fizykochemicznych – próbka 1: przekroczony poziom chloridazonu-desfenylu (oznaczona wartość: 0,179 $\mu\text{g/l}$), próbka 2: przekroczony poziom chloridazonu-desfenylu (oznaczona wartość: 0,588 $\mu\text{g/l}$) i Σ pestycydów (oznaczona wartość: 0,68 $\mu\text{g/l}$). Wartości metabolitów nie przekraczały poziomu stężeń określonych w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu z dnia 5 marca 2021 r. Nr 963/21. Zgodnie ze stanowiskiem Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie – podwyższone wartości chloridazonu-desfenylu i chloridazonu–metyl-desfenylu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi zaopatrywanych w wodę przez wodociąg sieciowy w Łozinie.
- *Wodociąg sieciowy Długoleka* - zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru organoleptycznego – zapachu (oznaczona wartość: 3 TON).
- *Wodociąg sieciowy Śliwice* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Borowa* - zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Mietków* – zbadano 16 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 3 zbadanych próbkach wody stwierdzono ponadnormatywną mętność (oznaczone wartości: próbka 1: 2,36 NTU, próbka 2: 1,4 NTU, próbka 3: 1,7 NTU), w 1 próbce przekroczenie dopuszczalnego poziomu liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 1 jtk/100 ml).
- *Wodociąg sieciowy Suchy Dwór* – zbadano 20 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru mikrobiologicznego – liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 1 jtk/100 ml) oraz parametrów fizykochemicznych – chloramin (oznaczona wartość: 0,85 mg/l) oraz manganu (oznaczona wartość: 64 $\mu\text{g Mn/l}$), w 7 próbkach przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych – mętności i manganu (oznaczone wartości odpowiednio – próbka 1: mangan 72 $\mu\text{g Mn/l}$ oraz mętność 1,2 NTU, próbka 2: mangan 61 $\mu\text{g Mn/l}$, próbka 3: mangan 68 $\mu\text{g Mn/l}$, próbka 4: mangan 128 $\mu\text{g Mn/l}$, próbka 5: mangan 56 $\mu\text{g Mn/l}$, próbka 6: mangan 63 $\mu\text{g Mn/l}$, próbka 7: mangan 57 $\mu\text{g Mn/l}$).
- *Wodociąg sieciowy Łukaszowice* – zbadano 19 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru mikrobiologicznego – liczby bakterii grupy coli (oznaczone wartości odpowiednio – próbka 1: 4 NPL/100 ml, próbka 2: 3 NPL/100 ml), w 7 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych – mętności, siarczanów, smaku i zapachu (oznaczone wartości odpowiednio – próbka 1: smak 2 TFN, zapach Z2S (chemiczny), próbka 2: smak 1 TFN, zapach Z2G (stęchły), próbka 3: mętność 6,4 NTU, próbka 4: siarczany 269 mg/l, próbki 5-7: siarczany 250 mg/l). Na podstawie uzyskanych wyników Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu w dniu

24 kwietnia 2023 r. wydał decyzję Nr 3239/23 stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi (obowiązującą od 24 kwietnia 2023 r. do 26 kwietnia 2023 r.).

- *Wodociąg sieciowy Groblice* – zbadano 45 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru mikrobiologicznego – liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 1 jtk/100 ml), w 1 próbce: ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22^{\circ}\pm 2^{\circ}$ C po 72 h (oznaczona wartość: 222 jtk/1ml) oraz jonu amonowego (oznaczona wartość: 0,54 mg/l), w 6 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych: mętności, żelaza, manganu i chloramin (oznaczone wartości odpowiednio – próbka 1: mętność 2,5 NTU, żelazo 620 $\mu\text{g Fe/l}$, próbka 2: mangan 109 $\mu\text{g Mn/l}$, chloraminy 0,59 mg/l, próbki 3-6: mangan: 65 $\mu\text{g Mn/l}$, 63 $\mu\text{g Mn/l}$, 131 $\mu\text{g Mn/l}$, 156 $\mu\text{g Mn/l}$).
- *Wodociąg sieciowy PPO Siechnice* - zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono podwyższoną zawartość w zakresie parametru fizykochemicznego – chloridazonu-desfenylu (oznaczona wartość 0,10 $\mu\text{g/l}$). Z uwagi na brak możliwości przywrócenia jakości wody do stanu wymaganego przepisami zarządca wodociągu (Przedsiębiorstwo Produkcji Ogrodniczej „Siechnice” sp. z o.o.) sporządził opracowanie dotyczące znaczenia zdrowotnego podwyższonych wartości stężeń chloridazonu-desfenylu na zdrowie ludzi, celem uzyskania odstępstwa od maksymalnego dopuszczalnego stężenia ww. pestycydu (sprawa w toku).
- *Wodociąg sieciowy Jordanów Śląski / Karolin* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W przypadkach stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, zarządcy wodociągów podejmowali skuteczne działania korygujące oraz przedstawiali wyniki badań laboratoryjnych, potwierdzające prawidłową jakość produkowanej wody, zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako wodę spełniającą wymagania norm sanitarnych, z wyjątkiem:

- 1) wodociągu sieciowego Księginice (gmina Kobierzyce) – od dnia 2 września 2023 r. do dnia 8 września wodę oceniono jako nieprzydatną do spożycia przez ludzi,
- 2) wodociągu sieciowego Łozina (gmina Długołęka) – wodę oceniono jako przydatną do spożycia na zasadach udzielonego odstępstwa,
- 3) wodociągu sieciowego Łukaszowice (gmina Siechnice) - w okresie od 24 kwietnia 2023 r. do 26 kwietnia 2023 r. wodę oceniono jako warunkowo przydatną do spożycia przez ludzi.

Przeprowadzono 40 terenowych kontroli sanitarnych 24 ww. wodociągów sieciowych.

Stan sanitarno-techniczny urządzeń wodociągowych produkujących wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia nie budził zastrzeżeń.

- **Wodociągi w przedziale produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$.**

Powiat wrocławski – 4 funkcjonujące wodociągi sieciowe

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m^3/d]
1	Stróża	Mietków	690	99,50

2	Sulistrowiczki	Sobótka	180	71,28
3	Tyniec n/Ślężą	Kobierzyce	844	98,00
4	Mokry Dwór - przesyłowy	Siechnice	409	40,30*
	Suma		2 123	309,08

*ilość wody zakupionej przez Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Świętej Katarzynie od MPWiK S.A. we Wrocławiu

Woda na potrzeby wodociągowe dla ww. wodociągów czerpana jest z ujęć głębinowych (studni). Źródłem wody dla wodociągu sieciowego Sulistrowiczki jest woda infiltracyjna ujmowana poprzez 5 studni infiltracyjnych.

Z wody wodociągowej produkowanej przez wodociągi korzystały 2 123 osoby.

Pobrano i wykonano badania laboratoryjne 26 próbek kontrolnych wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia:

- *Wodociąg sieciowy Stróża* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Sulistrowiczki* – zbadano 5 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru mikrobiologicznego: liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 3 jtk/100 ml).
- *Wodociąg sieciowy Tyniec n/Ślężą* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg przesyłowy Mokry Dwór* - zbadano 5 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W przypadkach stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, zarządcy wodociągów podejmowali skuteczne działania korygujące oraz przedstawiali wyniki badań laboratoryjnych, potwierdzające prawidłową jakość produkowanej wody, zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wyżej wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako spełniającą wymagania norm sanitarnych.

W 2023 r. przeprowadzono 7 terenowych kontroli sanitarnych ww. wodociągów sieciowych. Stan techniczny funkcjonujących obiektów oraz urządzeń ujmujących i uzdatniających wodę – dobry.

1.2. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ / d]

1.	Pensjonat "Mieszko i Jagienka"	Sobótka	70	10,00
2.	Bar Apetito	Długołęka	40	10,00
3.	Krobiełowice	Kąty Wrocławskie	70	10,00
4.	Stacja Badawcza Trzody Chlewnej	Żórawina	12	120,00

- *Wodociąg lokalny Pensjonat „Mieszko i Jagienka”* – zbadano 4 próbki wody, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

- *Wodociąg sieciowy Apetito* – zbadano 3 próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w jednej próbce stwierdzono przekroczenie parametru organoleptycznego: smaku (oznaczona wartość: 1 TFN). Od 9 października 2023 r. Bar „Apetito”, Parking Borowa – Byków (gmina Długołęka) zaopatrywany jest w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi dostarczaną z wodociągu sieciowego Borowa, zarządzanego przez Zakład Usług Komunalnych sp. z o. o., ul. Wilczycka 14, Kiełczów.

- *Wodociąg sieciowy Pałac Krobiełowice* – zbadano 4 próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu parametru fizykochemicznego – chloru wolnego (oznaczona wartość: 1,2 mg Cl/l).

- *Wodociąg sieciowy Stacji Badawczej Trzody Chlewnej* – zbadano 16 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 6 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych: próbka 1: ponadnormatywna mętność (oznaczona wartość: 1,3 NTU), próbka 2: podwyższony poziom chloru wolnego (oznaczona wartość: 0,76 mg Cl/l), próbka 3: przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22^{\circ}\pm 2^{\circ}$ C po 72 h (oznaczona wartość: powyżej 300 jtk/1ml), liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 1 NPL/100 ml) oraz liczby enterokoków kałowych (oznaczona wartość: 1 jtk/100 ml), próbka 4: przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22^{\circ}\pm 2^{\circ}$ C po 72 h (oznaczona wartość: powyżej 300 jtk/1ml) oraz liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 3 NPL/100 ml), próbka 5: przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22^{\circ}\pm 2^{\circ}$ C po 72 h (oznaczona wartość: powyżej 300 jtk/1ml), próbka 6: przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22^{\circ}\pm 2^{\circ}$ C po 72 h (oznaczona wartość: 210 jtk/1ml), liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 3 NPL/100 ml), mętności (oznaczona wartość: 4,5 NTU) i żelaza (oznaczona wartość: 584 μ g Fe/l). Na podstawie uzyskanych wyników Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu w dniu 29 czerwca 2023 r. wydał decyzję Nr 4822/23 stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi (decyzja z rygorem natychmiastowej wykonalności).

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako wodę spełniającą wymagania norm sanitarnych, z wyjątkiem:

- 1) wodociągu sieciowego Stacji Badawczej Trzody Chlewnej w Żernikach Wielkich (gmina Żórawina) - w okresie od 29 czerwca 2023 r. do 18 lipca 2023 r. woda nieprzydatna do spożycia przez ludzi.

W powiecie wrocławskim w 2023 r. nadzorem objętych jest 13 studni publicznych oraz „Źródłko Sulistrowiczki”. Nadzorem laboratoryjnym objęto źródłko Sulistrowiczki, w miejscowości Sulistrowice w gm. Sobótka, z którego woda zwyczajowo wykorzystywana jest przez okolicznych mieszkańców z przeznaczeniem do spożycia. W pobranej przez PPIS we Wrocławiu kontrolnej próbce wody jakość wody nie odpowiadała wymaganiom sanitarnym – stwierdzono ponadnormatywną liczbę bakterii grupy coli. W związku ze stwierdzonym zanieczyszczeniem mikrobiologicznym w dniu 20 lipca

2023 r. została wydana decyzja stwierdzająca brak przydatności wody do spożycia. Badanie próbki wody pobranej w dniu 12 grudnia 2023 r. potwierdziły zgodność z wymaganiami sanitarnymi.

Przekroczenia parametrów w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę:

Wodociągi w przedziale produkcji $>100\ 001\ \text{m}^3/\text{d}$: Nie dotyczy

Wodociągi w przedziale produkcji $10\ 001 - 100\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$: Nie dotyczy

Wodociągi w przedziale produkcji $1001 - 10\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$:

- Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^\circ\text{C}$ po 72 h – w 2 próbkach pobranej wody,
- Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^\circ\text{C}$ po 72 h oraz liczba bakterii grupy coli – w 1 próbce pobranej wody,
- Mętność – w 3 próbkach pobranej wody,
- Twardość ogólna i nikiel – w 1 próbce pobranej wody,
- Mętność, mangan ogólny i liczba bakterii grupy coli – w 1 próbce pobranej wody,
- Chloridazon-desfenyl – w 2 próbkach pobranej wody,
- Mangan ogólny – w 2 próbkach pobranej wody,
- Chlor wolny – w 1 próbce pobranej wody,
- Twardość ogólna – w 4 próbkach pobranej wody,
- Smak – w 1 próbce pobranej wody.

Wodociągi w przedziale produkcji $101 - 1\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$:

- Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^\circ\text{C}$ po 72 h – w 1 próbce pobranej wody,
- Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^\circ\text{C}$ po 72 h oraz liczba bakterii grupy coli – w 1 próbce pobranej wody,
- Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^\circ\text{C}$ po 72 h oraz jon amonowy – w 1 próbce pobranej wody
- Liczba bakterii grupy coli – w 4 próbkach pobranej wody,
- Liczba bakterii grupy coli i chloraminy – w 1 próbce pobranej wody,
- Chlor wolny – w 4 próbkach pobranej wody,
- Chloridazon desfenyl – w 2 próbkach pobranej wody,
- Chloridazon-desfenyl i bentazon – w 1 próbce pobranej wody,
- Chloridazon-desfenyl i Σ pestycydów – w 1 próbce pobranej wody,
- Bentazon – w 1 próbce pobranej wody,
- Smak – w 1 próbce pobranej wody,
- Zapach – w 1 próbce pobranej wody,
- Smak i zapach – w 2 próbkach pobranej wody,
- Mętność – w 5 próbkach pobranej wody,
- Mętność i mangan – w 1 próbce pobranej wody,
- Mętność i żelazo – w 1 próbce pobranej wody,
- Mangan – w 13 próbkach pobranej wody,
- Mangan i chloraminy – w 1 próbce pobranej wody,
- Siarczany – w 4 próbkach pobranej wody.

Wodociągi w przedziale produkcji $\leq 101\ \text{m}^3/\text{d}$:

- Liczba bakterii grupy coli – w 1 próbce pobranej wody.

Inne podmioty zaopatrujące w wodę:

1. Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h – w 1 próbce pobranej wody,
2. Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h oraz liczba bakterii grupy coli – w 1 próbce pobranej wody,
3. Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h, liczba bakterii grupy coli oraz liczba enterokoków – w 1 próbce pobranej wody,
4. Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h, liczba bakterii grupy coli, mętność, żelazo ogólne – w 1 próbce pobranej wody,
5. Liczba bakterii grupy coli – w 1 próbce pobranej wody,
6. Chlor wolny – 2 próbkach pobranej wody,
7. Mętność – w 1 próbce pobranej wody,
8. Smak – w 1 próbce pobranej wody.

1.3. Informacja na temat zwodociągowania miejscowości

Wszystkie miejscowości w powiecie wrocławskim są miejscowościami zwodociągowanymi.

1.4. Stan sanitarny ciepłej wody w instalacjach wodociągowych wewnątrz budynków

W 2023 r. kontynuowano nadzór sanitarny nad instalacjami ciepłej wody użytkowej (cwu) u budynkach użyteczności publicznej (ZOZ, obiekty noclegowe oraz domy pomocy społecznej).

W PSSE we Wrocławiu w 2023 r. zaplanowano i wykonano pobory próbek kontrolnych ciepłej wody użytkowej, dodatkowo wykonywane były pobory próbek ciepłej wody użytkowej nie ujęte w harmonogramie kontroli na 2023 r. – w obiektach nowych i funkcjonujących, w związku ze zgłoszonymi wnioskami oraz w ramach kontroli sprawdzających po wydanych decyzjach i podejmowanych przez zarządców obiektów działaniach korygujących.

Po przeprowadzeniu badań jakości wody ciepłej użytkowej brak skażenia wody w instalacji wewnętrznej budynków, bakteriami z rodzaju *Legionella* stwierdzono w obiekcie:

1. ZOL dla Dzieci, Niepubliczny Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, Jaskotle 21 (4 próbki).

Po przeprowadzeniu badań jakości wody ciepłej użytkowej wysokie skażenie wody w instalacji wewnętrznej budynków, bakteriami z rodzaju *Legionella* stwierdzono w obiektach:

1. Motel Wrocławski, ul. 1 Maja 92, Kąty Wrocławskie (4 próbki negatywne),
2. ZOL, ul. H. Dąbrowskiego 8, Święta Katarzyna (4 próbki negatywne),

Na Zarządców obiektów nałożono obowiązki w drodze decyzji administracyjnych z rygorem natychmiastowej wykonalności, a po przeprowadzonych działaniach korygujących wykonywane były badania kontrolne próbek wody ciepłej użytkowej.

1.5. Ujęcia wód wykorzystywanych do zaopatrzenia w wodę do spożycia

Woda z ujęć powierzchniowych: Nie dotyczy – brak obiektów w ewidencji PPIS we Wrocławiu.

Woda z ujęć infiltracyjnych: Nie dotyczy – brak obiektów w ewidencji PPIS we Wrocławiu.

Woda z ujęć podziemnych

W 2023 r. Zarządcy wodociągów sieciowych funkcjonujących na terenie powiatu wrocławskiego przeprowadzali badania jakości wód podziemnych pobieranych z ujęć (studni głębinowych) określające klasy wód zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2016, poz. 85) oraz z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2148). Sprawozdania z przedmiotowych badań okazywano do wglądu PPIS we Wrocławiu.

W 2023 r. wykonano badania wody surowej z następujących wodociągów sieciowych: Świątniki (klasa I, II i III), Sulistrowiczki (klasa I i II), Spółdzielni Mieszkaniowej „Ślęza” w Gniechowicach (klasa I, II, III), Łukaszowice (klasa I, II, III, IV), Groblice (klasa I), Święta Katarzyna (klasa I, II, III, IV), Suchy Dwór (klasa I, II), Długołęka (klasa III), Borowa (klasa I i II), Łozina (klasa III), Łosice (klasa III), Piecowice (klasa III), Siedlec Trzebnicki (klasa II), Śliwice (III klasa).

1.6. Postępowanie administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody

W 2023 r. prowadzone było postępowanie administracyjne dotyczące wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- w dniu 2 października 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał decyzję Nr 7803/23 zmieniającą decyzję z dnia 15 września 2021 r. Nr 4845/21 (zmienioną decyzją z dnia 27 września 2022 r. Nr 6137/22) o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi, dostarczanej z wodociągu sieciowego Świątniki w gminie Sobótka, w związku z podwyższoną wartością parametru twardość ogólna. Termin wykonania decyzji ustalono na 30 września 2024 r.
- nałożono decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności dotyczące nieprawidłowej jakości wody ciepłej użytkowej (*Legionella*) w obiektach:
  - 2) Zajazd Wrocławski, ul. 1 Maja 92, Kąty Wrocławskie,
  - 3) ZOL, ul. Dąbrowskiego 8, Święta Katarzyna.
- nałożono decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności dotyczące wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi – 3:
  - 1) ZGK w Świętej Katarzynie (dot. wodociągu sieciowego Łukaszowice),
  - 2) Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB w Żernikach Wielkich,
  - 3) Nadleśnictwo Miękinia (dot. Źródłka w Sulistrowiczkach).
- wydano decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia: 1 – dotyczy wodociągu sieciowego Księginice, gm. Kobierzyce.
- decyzje płatnicze za badania wody basenowej – 2,
- decyzje płatnicze za badania za wody przeznaczonej do spożycia pobranych na terenie powiatu wrocławskiego - 23,
- decyzje umarzające (dot. wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi) – 10 decyzji,
- decyzje administracyjne na wodociąg funkcjonujący w powiecie (PPO Siechnice) – 1,
- zmiany terminów wykonania decyzji dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi – 2 (ZGKiM Ślęza w Sobótce, PPO Siechnice),
- decyzje na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów (w tym dezynfekcyjnych) – 9

(2 dla PPO Siechnice, 2 dla ZGKiM Sobótka, 2 dla ZGK Święta Katarzyna, 2 dla GZGK Żórawina, 1 dla Urzędu Gminy w Jordanowie Śląskim).

- Wydano 1 decyzję zatwierdzającą system jakości prowadzonych badań wody przeznaczonej do spożycia w laboratoriach zewnętrznych dla:
  - Ośrodka Badania Podstawowych projektów i Wdrożeń OIKOS sp. z o.o., ul. Powstańców Śląskich 8, Święta Katarzyna.

2. BADANIA CZYNNIKÓW SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA WEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ

W roku 2023 roku nie zarejestrowano wniosków dotyczących hałasu wewnątrz pomieszczeń. Stężenie substancji toksycznych nie badano w 2023 r.

3. STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI

3.1. Miasta i tereny wiejskie

W 2023 roku stan czystości i porządku terenów powiatu wrocławskiego oceniono jako dobry.

3.2. Tereny rekreacyjne

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu wrocławskiego nadzorem objęte są 4 parki.

Przeprowadzono 1 kontrolę parku, stan sanitarny pozostałych obiektów nie budził zastrzeżeń.

4. STAN SANITARNY OBIEKTÓW REKREACJI WODNEJ

4.1. Pływalnie kryte

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej we Wrocławiu na terenie powiatu wrocławskiego funkcjonują 2 baseny na terenie hoteli, 1 Centrum Basenowo – Sportowe, ul. Błękitna 2, Ślęza i 1 pływalnia w obiekcie sportowo-rekreacyjnym („Delfinek” w Kątach Wrocławskich).

W 2023 r. na terenie powiatu skontrolowano 4 pływalnie kryte i baseny, przeprowadzono 7 kontroli.

W stosunku do obiektów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów w wodzie basenowej, lub w wodzie ciepłej użytkowej (*Legionella*), jak również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego stanu sanitarnego - prowadzone było postępowanie administracyjne:

- za negatywne wyniki badania wody wydano 2 decyzje opłatowe dla obiektów funkcjonujących na terenie powiatu wrocławskiego:

- 1) Basen w Hotelu „Orient Palace”, ul. Kłodzka 14, Bielany Wrocławskie,
- 2) Centrum Rekreacyjno – Basenowe „Ślęza”, ul. Błękitna 2, Ślęza.

Jakość wody

Najczęściej występujące niezgodności w próbkach wody to ponadnormatywna wysoka zawartość chloru wolnego i związanego, chloroformu, ΣTHM, zbyt niska wartość potencjału redox oraz przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w 36±2° C po 48 h w wodzie przeznaczonej do celów kąpielowych.

4.2.Kąpieliska

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu wrocławskiego zarejestrowane są 2 kąpieliska:

- Sulistrowice, gm. Sobótka (nie zgłoszone jako funkcjonujące w 2023 r.),
- „Błękitna Laguna”, ul. Sportowa 10, Siechnice.

Wszystkie zgłoszone obiekty funkcjonujące na terenie Wrocławia i powiatu wrocławskiego zostały skontrolowane - przeprowadzono 28 kontroli na terenie Wrocławia i 5 kontroli w powiecie wrocławskim – dot. kąpieliska w Siechnicach.

Kąpielisko „Błękitna Laguna” - przeprowadzono 5 kontroli (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 5 próbek wody (2 badania PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

5. STAN SANITARNY OBIEKTÓW DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

5.1.Domy Pomocy Społecznej

W powiecie wrocławskim funkcjonują 2 domy pomocy społecznej, działające po uzyskaniu zezwolenia na podstawie przepisów o pomocy społecznej:

- DPS, ul. Sportowa 2, Borzygniew,
- Dom Opieki, ul. Klasztorna 1, Małkowice.

W 2023 roku skontrolowano 2 obiekty działające w powiecie wrocławskim, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

5.2.Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej w powiecie wrocławskim zarejestrowany jest 1 obiekt: Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień MONAR (wraz z hostelem), Milejowice 1A. Przeprowadzono 1 kontrolę obiektu, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

5.3.Placówki zapewniające całodobową opiekę: Nie dotyczy – brak obiektów w ewidencji PPIS we Wrocławiu.

5.4. Noclegownie i domy dla bezdomnych

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej w powiecie wrocławskim zarejestrowany jest 1 obiekt:

- Schronisko im. Św. Brata Alberta, Szczodre 55.

W 2023 r. nie przeprowadzono kontroli ww. obiektu.

6. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE

Na terenie powiatu wrocławskiego objęte nadzorem są 33 obiekty noclegowe.

W 2023 roku do rejestru obiektów nadzorowanych przez Oddział Higieny Komunalnej wpisano 1 nowy obiekt, w których są świadczone usługi hotelarskie:

- 1) Hotel A4, ul. Zimowa 1, Bielany Wrocławskie (obiekt kategoryzowany ***).

6.1.Hotele

Na terenie powiatu wrocławskiego objętych nadzorem jest 12 hoteli posiadających decyzje o zaszeregowaniu obiektu do odpowiedniej kategorii: 1 obiekt w kategorii *****, 9 obiektów w kategorii ***, 1 obiekt w kategorii **, 1 obiekt w kategorii *.

Na terenie powiatu wrocławskiego w 2023 r. skontrolowano 11 obiektów, przeprowadzono 12 kontroli. Bieżący stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

6.2.Motele: Nie dotyczy – brak obiektów w ewidencji PPIS we Wrocławiu.

6.3.Pensjonaty: Nie dotyczy – brak obiektów w ewidencji PPIS we Wrocławiu.

6.4.Kempingi: Nie dotyczy – brak obiektów w ewidencji PPIS we Wrocławiu.

6.5.Domy Wycieczkowe

Nie dotyczy – brak obiektów w ewidencji PPIS we Wrocławiu.

6.6.Schroniska i pola biwakowe

Na terenie powiatu wrocławskiego znajduje się 1 schronisko, 1 pole biwakowe oraz 1 kompleks wypoczynkowy. W 2023 r. skontrolowano 2 obiekty (schronisko „Pod Wieżycą” i kompleks SuliCamp w Sulistrowicach), stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

6.7.Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

Na terenie powiatu wrocławskiego znajduje się 18 obiektów świadczących usługi hotelarskie nieposiadających decyzji o zaszeregowaniu obiektu do odpowiedniego rodzaju i kategorii: agroturystyka (1), gościniec (1), usługi hotelarskie (2), zajazdy (2), hotele pracownicze (2), kwatery prywatne (3), ośrodki wypoczynkowe (2), pensjonaty (1), pokoje gościnne (4).

W 2023 r. na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 8 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie (przeprowadzono 8 kontroli) podczas których oceniano ich bieżący stan sanitarny.

W 2023 r. prowadzono postępowanie administracyjne dotyczące przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii z rodzaju *Legionella* w wodzie ciepłej użytkowej pobranej na terenie Zajazdu Wrocławskiego Ulyana Bagriy, ul. 1 Maja 92 w Kątach Wrocławskich.

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami została wydana decyzja z rygorem natychmiastowej wykonalności, w badaniach kontrolnych uzyskano prawidłowe wyniki.

Stan sanitarny pozostałych obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

7. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO

7.1.Zakłady fryzjerskie

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu znajdują się 64 zakłady.

W 2023 r. na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 6 zakładów fryzjerskich, przeprowadzono 6 kontroli.

Stan skontrolowanych zakładów fryzjerskich oceniony na koniec 2023 roku nie budził większych zastrzeżeń.

7.2.Zakłady kosmetyczne

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu znajdują się 53 zakłady kosmetyczne i 1 solarium. W 2023 r. na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 9 zakładów kosmetycznych, przeprowadzono 9 kontroli.

Stan sanitarny skontrolowanych zakładów kosmetycznych oraz solariów oceniony na koniec 2023 roku jako dobry.

7.3.Zakłady tatuażu

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu znajduje się 1 zakład. W 2023 r. na terenie powiatu wrocławskiego nie kontrolowano zakładów tatuażu.

7.4.Zakłady Odnowy Biologicznej

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu funkcjonuje 9 zakładów. W 2023 r. na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 1 zakład odnowy biologicznej, przeprowadzono 1 kontrolę. Stan skontrolowanego zakładu odnowy biologicznej oceniony na koniec 2023 roku nie budził większych zastrzeżeń.

7.5.Zakłady, w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające ciało

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu znajduje się 17 zakładów.

W 2023 r. na terenie powiatu wrocławskiego w 2023 r. nie kontrolowano zakładów, w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające ciało.

8. STAN SANITARNY OBIEKTÓW OBSŁUGI PASAŻERSKIEJ

8.1.Dworce i stacje kolejowe

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej w powiecie wrocławskim nadzorowane są 2 przystanki kolejowe i 8 stacji kolejowych, w 2023 r. skontrolowano 2 stacje kolejowe. Stan skontrolowanych obiektów oceniony na koniec 2023 roku nie budził zastrzeżeń.

9. STAN SANITARNY CMENTARZY, POMÓW POGRZEBOWYCH; EKSHUMACJE

Cmentarze

W ewidencji PPIS we Wrocławiu na terenie powiatu wrocławskiego znajdują się 53 cmentarze komunalne i parafialne.

Na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 3 cmentarze, przeprowadzono 3 kontrole.
Stan skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Ekshumacje

W 2023 roku przeprowadzono 91 kontroli związanych z ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich.
Wydano 91 decyzji na ekshumacje, na wywóz urny poza granice oraz na wywóz zwłok.

10. STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu wrocławskiego objętych nadzorem jest 149 pozostałych obiektów komunalnych, w tym: apteki (26 obiektów), hurtownie farmaceutyczne (1), parkingi (10), stacje paliw (18), placówki Poczty Polskiej (23), pralnie (1), biblioteki (10), kina (1), gminne ośrodki kultury i sportu (7), obiekty sportowe (6), galerie i centra handlowe (6), sklepy z odzieżą używaną (4), targowiska (1), obiekty gospodarki ściekowej (27), składowiska odpadów (6) i inne (2).

W 2023 r. na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano: parking (1 kontrola), stacje paliw (2), obiekty kultury (1), obiekty sportu (3), obiekty handlowe (1), sale zabaw (2), przepompownie ścieków (7), oczyszczalnie ścieków (4).

Stan skontrolowanych obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

11. PODSUMOWANIE

Oceny dokonano na podstawie kontroli przeprowadzonych od 2 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.
Stan sanitarny powiatu wrocławskiego ocenia się jako dobry.

12. PODMIOTY LECZNICZE (POWIAT WROCŁAWSKI)

Na terenie powiatu wrocławskiego działalność leczniczą wykonują następujące podmioty lecznicze i praktyki zawodowe:

1. 1 Szpital - Ortos Szpital Wielospecjalistyczny sp. z o. o. w Komorowicach - ul. Wrocławska 2,
2. 3 zakłady opiekuńczo – lecznicze będące przedsiębiorstwami podmiotów leczniczych,
3. 108 podmiotów leczniczych (przychodnie, poradnie, zakłady rehabilitacji leczniczej, medyczne laboratoria diagnostyczne, pogotowie ratunkowe, pracownie diagnostyczne i inne),
4. 186 praktyk zawodowych lekarskich i pielęgniarskich.

13.1 SZPITALE

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

W 2023 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w ORTOS Szpital Wielospecjalistyczny sp. z o. o w Komorowicach przy ul. Wrocławskiej 2.

Stan sanitarno – techniczny i porządkowy w skontrolowanym obiekcie nie budził zastrzeżeń. Z uwagi na niezbędne zmiany organizacyjne i modernizacyjne prowadzone jest postępowanie administracyjne. Wg deklaracji kierownictwa podmiot realizuje nałożone obowiązki m.in. poprzez powiększenie powierzchni prowadząc nową inwestycję budowlaną w obecnej lokalizacji.

Postępowanie z odpadami medycznymi.

Szpital posiada uregulowany system gospodarki odpadami realizując podpisana umowę z podmiotem zewnętrznym tj. na odbiór i transport do utylizacji. Transport odpadów odbywa się

w pojemnikach, wyznaczoną drogą komunikacyjną i dźwigiem osobowym wg harmonogramu. Magazyn odpadów – prawidłowo wyposażony, spełnia wymogi.

Postępowanie z bielizną.

W szpitalu używana jest bielizna szpitalna (pościel, odzież ochronna/robocza pracowników) wielo- i jednorazowego użycia). Bielizna szpitalna jest prana poza Szpitalem na podstawie umowy. Transport wewnętrzny bielizny brudnej odbywa się w pojemnikach, wyznaczoną drogą komunikacyjną i dźwigiem osobowym wg harmonogramu.

Zaopatrzenie w wodę.

Zakład zaopatrywany jest w wodę z sieci wodociągu gminnego w Żórawinie. Obiekt posiada rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę.

13.2 PRZYCHODNIE, OŚRODKI ZDROWIA, PORADNIE, AMBULATORIA (POWIAT)

W roku 2023 w powiecie wrocławskim ze 108 przychodni, skontrolowano 3 placówki ambulatoryjne. Stwierdzono, że ogólny stan sanitarno – porządkowy ulega stopniowej poprawie.

W jednym przypadku, t.j. w Zespole Lecznictwa Ambulatoryjnego sp. z o.o. ul. Kątecka 49, 55-080 Kąty Wrocławskie, w którym stwierdzono nieprawidłowości wynikające ze złego stanu sanitarnego w pomieszczeniu gospodarczym oraz braku właściwych warunków przechowywania sprzętów porządkowych, braku zlewu porządkowego, wszczęto postępowanie administracyjne.

Postępowanie z odpadami medycznymi.

Pomieszczenia na gromadzenie i przechowywanie odpadów medycznych spełniają obowiązujące wymogi.

W skontrolowanych podmiotach postępowanie z odpadami medycznymi w miejscach ich wytwarzania jest prawidłowe. W skontrolowanych podmiotach odpady medyczne zabezpieczone czerwonym workiem posiadają prawidłowe oznakowanie, zgodne z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

Postępowanie z bielizną

Stosowana jest bielizna medyczna (prześcieradła, serwety itp.) jako bielizna jednorazowa. Bielizna wielokrotnego użytku (mundurki, fartuchy) prana jest w dużej mierze we własnym zakresie. W części zakładów odzież prana na terenie obiektu w wydzielonych pomieszczeniach, w urządzeniach pralniczych oraz w ramach umów w pralniach zewnętrznych.

Zaopatrzenie w wodę.

Wszystkie podmioty prowadzące działalność leczniczą w powiecie wrocławskim są zaopatrywane w wodę z wodociągów sieciowych gminnych.

13.3 PRAKTYKI LEKARSKIE, PRAKTYKI PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

Ze 186 praktyk zawodowych działających w powiecie wrocławskim, w roku 2023 nie skontrolowano żadnej praktyki.

13.4 ZAKŁADY OPIEKUŃCZO-LECZNICZE I PIELEŃNACYJNO-OPIEKUŃCZE

Na terenie powiatu wrocławskiego działają 3 zakłady opiekuńczo – lecznicze będące przedsiębiorstwami podmiotów leczniczych, w roku 2023 kontrolę przeprowadzono tylko w 1 zakładzie - ZOL Słoneczniki ul. Dąbrowskiego 8, 55-010 Święta Katarzyna, w którym stwierdzono zły stan techniczno-sanitarny. Stwierdzone nieprawidłowości to:

Parter:

- Ubytki i zabrudzenia na ścianach w pokojach łóżkowych nr 3, 4, 5, 7, 21, 22.
- Niesprawna wentylacja mechaniczna w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych przy pokojach łóżkowych.

I piętro:

- Niesprawna wentylacja mechaniczna w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych przy pokojach łóżkowych.

II piętro:

- Ubytki i zabrudzenia na ścianach w pokoju łóżkowym (pomieszczenie po dyżurce pielęgniarskiej i gabinecie lekarskim).
- Niesprawna wentylacja mechaniczna w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych przy pokojach łóżkowych.

Wszczęto postępowanie administracyjne.

3. Warunki sanitarne środowiska pracy.

W 2023 roku skontrolowano **100** zakładów zatrudniających **20939** osób. Były to zakłady, w których istniały zagrożenia zawodowe tzn. pracownicy mieli kontakt z czynnikami szkodliwymi lub uciążliwymi dla zdrowia oraz zakłady zajmujące się produkcją i dystrybucją substancji i mieszanin chemicznych oraz produktów biobójczych. Do czynników szkodliwych i uciążliwych należały:

- czynniki chemiczne – tj. dymy spawalnicze zawierające aerozole metali (żelazo, mangan, miedź, chrom, nikiel), gazy (tlenki azotu, tlenek węgla) kwasy, stosowane niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne, tworzywa sztuczne (np. polistyren, polipropylen)
- czynniki fizyczne – tj. hałas, wibracja ogólna i miejscowa, mikroklimat gorący
- pyły – zawierające włókna azbestowe, wolną krystaliczną krzemionkę, pyły organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego
- czynniki uciążliwe – np. sposób wykonywania pracy, w tym ruchy monotypowe i wymuszona pozycja ciała oraz zmienne warunki klimatyczne.

W roku 2023 na terenie powiatu przeprowadzono **113** kontroli.

- W ramach nadzoru nad warunkami pracy
- W zakresie nadzoru nad chemikaliami(substancje i mieszaniny chemiczne, prekursorzy narkotyków, produkty biobójcze, detergenty, produkty kosmetyczne)

Na podstawie prowadzonego nadzoru oraz przeprowadzonych badań i pomiarów środowiska pracy stwierdzono, że w warunkach przekroczenia NDS lub NDN czynników szkodliwych dla zdrowia pracowało **1505** osób. Przekroczenia dotyczyły głównie hałasu i pyłu. Występowały one najczęściej w przemyśle wydobywczym, przetwórstwie drzewnym oraz produkcji wyrobów metalowych i urządzeń. W nadzorowanych obiektach ze względu na brak możliwości technicznych dotyczących obniżenia narażenia na hałas zakłady wprowadziły programy mające na celu zabezpieczenie pracowników przed następstwem szkodliwego działania ponadnormatywnego hałasu. W zakładach tych oznakowano strefy zagrożeń, wprowadzono rotację pracowników na stanowiskach pracy, zastosowano ochronniki słuchu, dobrane zgodnie z tabelą ochron słuchu. Ponadto pracownicy poddawani są systematycznym badaniom profilaktycznym.

Dokonano kontroli warunków pracy i oceniono narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w poszczególnych zakładach. Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami pracowników przed działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia były:

- hermetyzacja procesów technologicznych,
- wentylacja ogólna i miejscowa, klimatyzacja,
- stosowanie ochron osobistych,
- właściwa organizacja pracy (np. rotacja pracowników)

Wszyscy pracownicy w kontrolowanych zakładach objęci byli profilaktyczną opieką lekarską oraz zapoznani z oceną ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy.

Warunki sanitarно– higieniczne kontrolowanych zakładów były zróżnicowane.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły

- braku wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy (np. hałasu),
- braku rejestrów i kart badań w/w czynników szkodliwych,
- braku informowania pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy,

- braku oceny ryzyka zawodowego uwzględniającego wszystkie zagrożenia zawodowe na stanowiskach pracy,
- złego stanu sanitarno -higienicznego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno - sanitarnych,
- stwierdzano również uchybienia dotyczące narażenia na czynniki rakotwórcze i mutagenne na stanowiskach pracy.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano stosowne decyzje administracyjne. Mandatów nie wydano.

Nadzór nad kosmetykami

Dane statystyczne z zakresu nadzoru nad produktami kosmetycznymi:

l.p.	Przedmiot	Liczba
1.	Przeprowadzone kontrole	10
2.	Wydane decyzje	6

W 2023 roku przeprowadzono 10 kontroli w zakresie przestrzegania przepisów prawnych dotyczących produktów kosmetycznych, w powiecie wrocławskim.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych wydano 3 decyzje o wycofaniu z obrotu produktów kosmetycznych i 3 decyzje opłatowe za czynności kontrolne.

W wyniku podejmowanych działań kontrolnych w punktach prowadzących sprzedaż produktów kosmetycznych należy zauważyć, iż najczęściej występującymi nieprawidłowościami są braki poszczególnych elementów na etykietach produktów takie jak:

- Wykaz składników nie jest poprzedzony terminem „ingredients”,
- Opakowanie nie zawiera oznakowania w języku polskim,
- Na pojemniku i na opakowaniu zewnętrznym – w przypadku produktów importowanych nie jest podany kraj pochodzenia,
- Na pojemniku lub opakowaniu zewnętrznym nie znajduje się wykaz składników kosmetycznych, podany w międzynarodowym nazewnictwie INCI,
- Na opakowaniu występują oświadczenia, przypisujące produktowi szczególne lub niepowtarzalne cechy, które posiadają podobne produkty,
- Na pojemniku nie opisano funkcji kosmetyku,
- Produkt kosmetyczny zawiera w swoim składzie substancję zabronioną,
- Na opakowaniu zewnętrznym brak imienia i nazwiska oraz adresu osoby odpowiedzialnej,
- Na pojemniku nie wyróżniono adresu pod którym jest udostępniona dokumentacja
- W wykazie składników kompozycje zapachowe i aromatyczne nie są określane terminem „Parfum” lub „Aroma”.

W związku z brakiem niezbędnych i wymaganych przez przepisy prawa informacji na opakowaniach produktów kosmetycznych produkty te, mogą zagrażać zdrowiu konsumentów i przyczynić się do wystąpienia niekorzystnych skutków dla zdrowia poprzez zastosowanie produktu kosmetycznego z niezachowaniem szczególnych środków ostrożności, a także wbrew jego funkcjom. Ponadto należy zwrócić szczególną uwagę na produkty zawierające substancje zakazane, które zagrażają życiu i zdrowiu ludzi.

Istnieje zatem konieczność kontynuowania działań nadzorowych, w powiecie wrocławskim, które będą prowadzić do całkowitego wyeliminowania wszelkich niezgodności i wskazywania by wszyscy producenci, dystrybutorzy a także importerzy przestrzegali wymaganych przepisów prawnych dotyczących produktów kosmetycznych.

Środki zastępcze

Nie było działań dotyczących powiatu w ramach nadzoru nad środkami zastępczymi.

Choroby zawodowe

Skutkami biologicznymi narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy były choroby zawodowe. W 2023 roku z terenu powiatu wrocławskiego zgłoszono 19 spraw dotyczących chorób zawodowych.

Wydano 4 decyzje stwierdzającą chorobę zawodową: odnotowano 3 przypadki dotyczące przewlekłej choroby narządu głosu i 1 decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej – przewlekłej choroby obwodowego układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy.

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał również 4 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, dotyczące zakładów pracy w powiecie wrocławskim.

4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych

Na terenie powiatu Wrocław w 2023 r., dokonano łącznie 34 kontroli placówek, w tym:

- 8 kontroli żłobków i klubów dziecięcych;
- 19 kontroli przedszkoli i punktów przedszkolnych;
- 1 kontrolę szkoły podstawowej;
- 3 kontrole zespołów szkół;
- 2 kontrole placówek wsparcia dziennego;
- 1 kontrolę wypoczynku letniego.

Przedmiotem oceny w czasie kontroli sanitarnych, były m.in. stan techniczny i sanitarny pomieszczeń i ich wyposażenia, ilość i jakość urządzeń sanitarnych, dostosowanie do zasad ergonomii, posiadanie przez placówki atestów/certyfikatów na sprzęt meblowy, sportowy i urządzenia stanowiące wyposażenie placów zabaw, prawidłowo ułożone tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych, właściwe oświetlenie sztuczne, posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, opieka medyczna nad uczniami. Nieprawidłowości skutkowały wszczęciem postępowania administracyjnego, zostały opisane w poszczególnych grupach obiektów.

Charakterystyka poszczególnych grup obiektów

ŻŁOBKI i KLUBY DZIECIĘCE

W roku 2023, na 56 żłobów i klubów dziecięcych, które objęto nadzorem, skontrolowano 3 żłobki i 1 klub dziecięcy. W skontrolowanych obiektach opieką objętych było 147 dzieci. Placówki te znajdowały się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie technicznym.

PRZEDSZKOLA I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

W 2023 roku skontrolowano 9 przedszkoli i 1 punkt przedszkolny na 84 objętych ewidencją przedszkoli i punktów przedszkolnych. W skontrolowanych placówkach opieką objętych było 722 dzieci. Placówki te zlokalizowane były w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie technicznym.

Nieprawidłowości stwierdzone w czasie kontroli, dotyczyły m.in:

- zacieków na suficie;
- braku osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania, ochraniających dzieci od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym na korytarzach, w łazienkach oraz salach przeznaczonych na pobyt dzieci

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w każdym przypadku, wszczęto postępowanie administracyjne, następnie wydano decyzje, mające na celu przywrócenie właściwych warunków w skontrolowanych placówkach.

W dwóch przypadkach uzyskano poprawę warunków w wyniku usunięcia nieprawidłowości wydanych decyzji PPIS we Wrocławiu nakazujących.

Przeprowadzone kontrole obejmowały także ocenę dostosowania mebli do warunków antropometrycznych przedszkolaków – ocenę taką poddano w 10 placówkach, w tym skontrolowano 714 stanowisk w 31 oddziałach.

W czasie kontroli 1 placówki, za jej zły stan sanitarno-porządkowy, osoba odpowiedzialna została ukarana mandatem w wysokości 100 zł.

SZKOŁY FUNKCJONUJĄCE SAMODZIELNIE, ZESPOŁY SZKÓŁ, PLACÓWKI KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

W roku 2023 skontrolowano 3 placówki (1 szkoła podstawowa i 2 zespoły szkół) na 52 objętych ewidencją. Wykonano łącznie 4 kontrole tych placówek.

W skontrolowanych placówkach, nauczaniem objęto:

- 88 uczniów w szkołach podstawowych;
- 1634 uczniów w zespole szkół

Nieprawidłowości w skontrolowanych szkołach podstawowych dotyczyły m.in.

- braku do wglądu kompletnych, aktualnych list wzrostu dzieci dostosowując je do odpowiednich zestawów meblowych;
- braku osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania w auli oraz sanitariatach uczniowskich przy sali gimnastycznej;
- braku do wglądu dokumentacji potwierdzającej właściwe, zgodne z obowiązującymi przepisami prawa nasłonecznienie oraz oświetlenie światłem dziennym w salach dydaktycznych, adaptowanych z pomieszczeń świetlicy wiejskiej;

W związku ze stwierdzonymi wyżej nieprawidłowościami wszczęto postępowanie administracyjne, następnie wydano decyzje, mające na celu przywrócenie właściwych warunków w skontrolowanych placówkach.

Pod względem oceny dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów skontrolowano 1 zespół szkół. W 15 oddziałach wchodzących w skład zespołu szkół skontrolowano 281 stanowisk. Nieprawidłowości nie było.

Dokonano również oceny rozkładu zajęć lekcyjnych w 7 oddziałach 1 szkoły podstawowej. Nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

W jednym przypadku szkoły podstawowej, profilaktyka zdrowotna realizowana była w pomieszczeniu zastępczym na terenie tej placówki. Zajęcia wychowania fizycznego w 1 szkole podstawowej realizowane są na terenie innej szkoły. Jeden skontrolowany zespół szkół posiadał gabinet profilaktyki zdrowotnej. Zajęcia wychowania fizycznego realizowane były w tym zespole szkół na terenie budynku.

INTERNATY, BURS, PLACÓWKI Z POBYTEM CAŁODOBOWYM, PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO, PLACÓWKI WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO

W 2023 roku na terenie powiatu wrocławskiego, skontrolowano 1 placówkę wsparcia dziennego (poradnia) z której korzystało 63 uczniów. Kontrola ta wykazała nieprawidłowości, m.in.

- brak do wglądu wyników pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego;
- brak osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania w salach przeznaczonych na pobyt dzieci;
- brak wspomagania mechanicznego wentylacji w toalecie dla dzieci i personelu.

W powyższym przypadku wszczęto postępowanie i wydano decyzję mającą na celu wyegzekwowanie usunięcia ww. nieprawidłowości.

PLACÓWKI WYPOCZYNKU

W 2023 roku dzieci w czasie wypoczynku korzystały wyłącznie z formy wypoczynku w miejscu zamieszkania. Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolował 1 wypoczynek letni na 190 wszystkich zgłoszonych. Z pobytu w skontrolowanej placówce skorzystało 13 dzieci. Organizator wypoczynku zapewnił uczestnikom dożywianie w formie obiadów dwudaniowych. Dzieci wypoczywały w dobrych warunkach.

5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.

W 2023 roku nadzorem objęto 559 obiektów z 2 950 zaewidencjonowanych w rejestrach zakładów. Przeprowadzono 723 kontrole w 559 zakładach żywnościowo-żywnościowych w tym 88 kontroli interwencyjnych co stanowi zaledwie 12 % wszystkich kontroli.

Znaczącą grupę obiektów objętych nadzorem PIS stanowiły zakłady należące do grupy producentów pierwotnych, kuchni domowych.

W analizowanym okresie ustalono, że w 58 % zakładów wprowadzono zasady dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej (GHP/GMP), a system analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP wdrożono w 46 % w stosunku do zakładów ujętych w rejestrach PPIS.

W roku 2023 utrzymano metodę oceny zakładów na podstawie arkusza oceny. Kategoryzacja zakładów prezentuje się następująco: kategorię niskiego ryzyka uzyskały 1 221 zakłady, kategorię średniego ryzyka uzyskały 1 152 zakładów, natomiast kategorię wysokiego ryzyka 577 zakładów.

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów w 2023 r. oceniano zgodnie z ustalonymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi obowiązujące przepisy prawne.

W nadzorowanych zakładach kontrole sanitarne były przeprowadzane w większości zakładów zgodnie z ustalonym harmonogramem kontroli na rok 2023, a także jako kontrole:

- interwencyjne wynikające ze zgłoszeń obywateli,
- sprawdzające wykonanie obowiązków nakładanych na przedsiębiorców decyzjami administracyjnymi,
- tematyczne m. in. wynikające z działań podejmowanych w ramach systemu RASFF,
- związane z wnioskami przedsiębiorców o zatwierdzenie zakładu.

W ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych RASFF pracownicy pionu żywienia brali czynny udział w wycofywaniu produktów niebezpiecznych. W powiadomieniach przychodzących większość zgłoszeń dotyczyło drobiu, które głównie kwestionowano za obecność bakterii Salmonella, a przede wszystkim Salmonella Enteritidis i Typhimurium.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi między innymi: wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości oraz braku zachowania czystości higieny w produkcji i obrocie środkami spożywczymi w stosunku do osób winnych stosowano represje w postaci mandatów karnych. Nałożono 82 mandaty na 24 700 zł.

Ponadto w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, zgodnie z opracowanym harmonogramem pobierane były do badań laboratoryjnych m.in. próbki środków spożywczych oraz

materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Pobrano do badań 155 próbek, z których zakwestionowano 18. Uzyskane wyniki były podstawą do dalszego podejmowania działań administracyjnych. W 2023 r. wydano 87 decyzji administracyjnych w tym 1 decyzję o zakazie wprowadzenia do obrotu środków spożywczych, 3 decyzje o unieruchomieniu zakładów.

Charakterystyka skontrolowanych zakładów

1. Zakłady produkcji środków spożywczych

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS znajduje się 532 zakładów, tj:

Wytwórnice lodów- 2
Automaty do lodów-5
Wytwórnice tłuszczów roślinnych- 1
Piekarnie- 19
Ciastkarnie- 14
Przetwórnice owocowo- warzywne- 14
Browary- 5
Zakłady garmazeryjne- 5
Zakłady przemysłu zbożowo- młynarskiego- 4
Wytwórnice makaronu- 1
Wytwórnice wyrobów cukierniczych- 3
Wytwórnice koncentratów spożywczych 2
Wytwórnice suplementów diety- 6
Producenci pierwotni- 345
RHD (rolniczy Handel Detaliczny)- 13
Producenci pierwotni i RHD - 5
Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni- 6
Producenci żywności w warunkach domowych- 64
Inne wytwórnice żywności- 18

Najliczniejszą grupę tych zakładów stanowią producenci pierwotni (345) i kuchnie domowe (64), w których odbywa się produkcja w warunkach domowych i wprowadzanie do obrotu handlowego na małą skalę środków spożywczych głównie z grupy wyrobów ciastkarskich z różnego rodzaju ciast, np. torty okolicznościowe, wyroby ciastkarskie. Produkcja i sprzedaż środków spożywczych odbywa się pod bieżące indywidualne zamówienia odbiorców zewnętrznych złożone za pośrednictwem portali społecznościowych lub telefonicznie. Wyprodukowane wyroby gotowe w kuchniach domowych odbierane są osobiście przez klienta indywidualnego. Do grupy producentów pierwotnych zaliczono: zakłady prowadzące działalność w zakresie upraw produktów pochodzenia roślinnego –głównie zbóż, roślin oleistych, ziemniaków, warzyw i owoców, punkty magazynowania zbóż. Producenci pierwotni płody rolne sprzedają na okolicznych targach lub dostarczają do zakładów żywienia zbiorowego lub punktów obrotu (warzywa, owoce), a także przekazują do punktów skupu (zboża) i zakładów przetwórstwa spożywczego.

Producenci produkcji pierwotnej postępują zgodnie z ogólnymi przepisami dotyczącymi higieny ustanowionymi w Części A załącznika I rozporządzenia (WE) nr 852/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych. W trakcie urzędowych kontroli żywności zwracano szczególną uwagę na stan zdrowia pracowników oraz zachowanie higieny osobistej, rodzaj stosowanej wody do nawadniania pól uprawnych, zapewnienie higieniczno-sanitarnych warunków

do mycia rąk przez pracowników, stosowane środki do nawożenia płodów rolnych, stosowane środki ochrony roślin oraz zapewnienie właściwych warunków ich przechowywania, stan techniczny pomieszczeń magazynowych, materiały opakowaniowe stosowane podczas zbiorów płodów rolnych.

W piekarniach i ciastkarniach stan sanitarny, szczególnie techniczny jest bardzo zróżnicowany. Funkcjonują zakłady o złym stanie technicznym, typu rzemieślniczego, zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, bez możliwości rozbudowy, oraz obiekty zmodernizowane, dobrze wyposażone, których stan sanitarno-techniczny jest zadowalający. W trakcie przeprowadzanych kontroli w tych zakładach najczęściej kwestionowano następujące uchybienia:

- brak funkcjonalności pomieszczeń zakładu,
- brak wyników badania gotowych wyrobów i wody stosowanej w procesach produkcyjnych przeprowadzanych na zlecenie przedsiębiorców w ramach badań właścicielskich i opracowanych harmonogramów,
- brak prawidłowego stanu technicznego urządzeń produkcyjnych, sprzętu produkcyjnego oraz ścian, sufitów i podłóg,
- nieprawidłowe znakowanie produkowanego i wprowadzanego do obrotu handlowego pieczywa opakowanego i brak dostępności do informacji dotyczących składników pieczywa sprzedawanego bez opakowań.

W 2023 r. w powiecie wrocławskim zatwierdzono 7 nowopowstałych zakładów produkcyjnych (1 automat, 2 ciastkarnie, 1 przetwórnictwo owocowo-warzywną, 1 zakład garmazeryjny, 1 wytwórnictwo suplementów diety i 1 inną wytwórnictwo żywności). Skontrolowano 99 obiektów. Przeprowadzono 141 kontroli w tym 12 kontroli interwencyjnych głównie z uwagi na jakość produkowanych i wprowadzanych środków spożywczych do obrotu oraz w ramach powiadomień w systemie RASFF.

W 2023 r. wydano 21 decyzji administracyjnych w tym 1 decyzję zakazującą wprowadzanie do obrotu kaszy orkiszowej, w której stwierdzono zanieczyszczenie olejami mineralnymi. W jednym przypadku w związku ze stwierdzeniem rażących niezgodności, brak zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami, z uwagi na obecność żywych i martwych karaluchów oraz śladów bytowania myszy i szczurów, podejrzenie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi podczas prowadzonych procesów produkcyjnych piekarnia w powiecie wrocławskim została unieruchomiona do czasu usunięcia wszystkich uchybień sanitarnych.

Zakłady produkcyjne wpisane do rejestru posiadają wdrożone procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), zasady systemu HACCP (analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli). W nielicznych zakładach prowadzone jest postępowanie administracyjne mające na celu wyegzekwowanie opracowanie brakującej dokumentacji.

W okresie sprawozdawczym pobrano do badań laboratoryjnych z zakładów produkcyjnych 57 próbek żywności, 1 zdyskwalifikowano w związku ze stwierdzoną obecnością olejów mineralnych.

Za nieprawidłowy stan sanitarno-porządkowy nałożono na przedsiębiorców 10 mandatów na kwotę 2 650 zł.

2. Zakłady obrotu żywnością

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Sklepy spożywcze	408
Apteki	21
Magazyny hurtowe	112
Obiekty ruchome i tymczasowe	20
Środki transportu	1076
Inne zakłady obrotu żywnością	102

W okresie sprawozdawczym nadzorem objęto 293 zakłady w tym 120 sklepów spożywczych, 4 apteki, 16 magazynów hurtowych, 8 obiektów ruchomych i tymczasowych, 137 środków transportu, 8 innych zakładów obrotu żywnością. W 2023 r. wpisano do rejestru 184 nowopowstałych zakładów: 19 nowopowstałych sklepów spożywczych, 16 magazynów, 7 obiektów ruchomych i tymczasowych, 137 środków transportu, 5 innych zakładów obrotu żywnością.

W sklepach przeprowadzono 172 kontrole, w tym 46 kontroli interwencyjnych w ramach systemu RASFF oraz w związku z interwencjami mieszkańców i klientów. Wnioski dotyczyły:

- nieprawidłowego stanu sanitarnego higienicznego i technicznego sklepów,
- złej jakości zakupionej żywności, po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności do spożycia,
- nieprawidłowych warunków przechowywania żywności łatwopsującej się,
- braku przestrzegania higieny przy sprzedaży żywności nieopakowanej,
- obecności szkodników,
- nieprawidłowego gromadzenia i usuwania odpadów,
- braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Na terenie powiatu wrocławskiego wzmożono nadzór nad przestrzeganiem przez przedsiębiorców wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej z uwzględnieniem obecności substancji powodujących alergie lub reakcje nietolerancji. Informacje odnośnie składów i alergenów w większości przypadków umieszczane były przy cenach wyeksponowanych środków spożywczych. Powtarzającym się uchybieniem było umieszczanie informacji nieczytelnym drukiem w miejscach trudno widocznych dla klientów.

Ogółem w sklepach wydano 24 decyzji administracyjnych. Jeden supermarket na terenie powiatu został unieruchomiony w uwagi na rażący stan sanitarno- porządkowy oraz obecność szkodników i śladów ich bytowania w zakładzie. Nałożono 35 mandatów na kwotę 8 650 zł. We wszystkich wpisanych do rejestru sklepach opracowano procedury, instrukcje GHP, zasady systemu HACCP. Zasady systemu HACCP opracowano, za wyjątkiem dużych sklepów, na zasadach wstępnych, w oparciu o procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej, po analizie zagrożeń mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych.

W magazynach spożywczych będących pod nadzorem PPIS we Wrocławiu przeprowadzono 49 kontroli, w tym 11 kontroli interwencyjnych. Większość kontroli interwencyjnych przeprowadzano w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach- RASFF. W ramach przeprowadzanych kontroli w magazynach hurtowych szczególną uwagę zwracano m.in. na: warunki przechowywania środków spożywczych, segregację asortymentową, znakowanie żywności, terminy przydatności do spożycia i daty minimalnej trwałości produktów, wdrożenie i przestrzeganie instrukcji dobrej praktyki higienicznej, stan sanitarno-higieniczny oraz kondycję techniczną pomieszczeń, źródła pochodzenia środków spożywczych i identyfikowalność żywności.

Za nieprawidłowości sanitarno- porządkowe nałożono 2 mandaty na kwotę 600 zł.

Systematycznie następuje poprawa stanu technicznego magazynów hurtowych wynikająca z przenoszenia istniejących hurtowni, dotychczas funkcjonujących w starych budynkach, do nowoczesnych centrów logistycznych. W powiecie wrocławskim funkcjonują Centra Logistyczne na terenie, których działają liczne hurtownie wprowadzające do obrotu różne produkty w tym środki spożywcze. Warunki magazynowania żywności w tych obiektach są prawidłowe. Większość tych obiektów dysponuje pomieszczeniami magazynowymi o dużych powierzchniach użytkowych, z zapleciami socjalnymi spełniającymi wymagania techniczne, sanitarne o wysokim standardzie. Zakłady te wyposażone są w doki załadowczo- rozładowcze z placami manewrowymi.

W grupie tych obiektów pobrano do badań laboratoryjnych 72 próbek żywności- 11 zdyskwalifikowano. Próbki dyskwalifikowano m.in. z uwagi na zawartość pestycydów w płatkach owsianych, siemieniu lnianym oraz nieprawidłowe znakowanie.

3. Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	378
- w tym zakłady małej gastronomii	183
- w tym zakłady małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych	63

W 2023 r. skontrolowano 101 zakładów gastronomicznych tj. restauracje, kawiarnie, bary oraz zakłady małej gastronomii. Przeprowadzono 109 kontroli, w tym 8 w związku z interwencjami. Wydano 20 decyzji administracyjnych. 1 zakład unieruchomiono. Nałożono 27 mandatów karnych na kwotę 10 600 zł.

Podczas kontroli najczęściej kwestionowano:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń, wyeksploatowane sprzęty i urządzenia,
- nieprawidłowe mycie naczyń kuchennych i sprzętu produkcyjnego,
- brak zachowanej higieny na stanowiskach pracy,

- brak wyników badania mikrobiologicznego wyrobów gotowych z grupy łatwo psujących się,
- brak identyfikowalności gotowych wyrobów i półproduktów przeznaczonych do dalszego przechowywania,
- brak zaangażowania kierownictwa i ich kontroli nad pracownikami,
- brak weryfikacji zasad systemu HACCP oraz instrukcji procedur GHP/GMP wynikających ze zmian w zakresie asortymentu produkowanej żywności, warunków produkcji, przepisów prawnych.

Ze względu na liczne uchybienia sanitarno- porządkowe wydano 1 decyzję zagrożenia unieruchomieniem w zakładzie gastronomicznym w Bielanych Wrocławskich. Kontrolę przeprowadzono w asyście funkcjonariuszy policji. Kontrola wykazała nieprawidłowości tj.

- **bardzo zły stan sanitarny pomieszczeń,**
- **nieprawidłowości przy przechowywaniu żywności,**
- **brak przy stanowisku mycia sprzętu ciepłej wody oraz brak powierzchni ociekowej,**
- **niehigieniczną odzież ochronną pracowników,**
- brak do wglądu opracowanej dokumentacji GHP/GMP oraz systemu HACCP.

Przedsiębiorca ostatecznie zakończył działalność gastronomiczną.

Z zakładów tych pobrano 5 próbek do badań laboratoryjnych- próbki o prawidłowych parametrach. 376 zakładów gastronomicznych posiada opracowane zasady GHP/GMP. Zasady systemu HACCP opracowano w 370 zakładach głównie na zasadach wstępnych, w oparciu o instrukcje i procedury GHP/GMP. Do rejestru dopisano 34 nowych zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 13 zakładów małej gastronomii i 15 zakładów małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych.

4. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

Rodzaj zakładu	Liczba zakładów wg rejestru	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba/ kwota mandatów (zł)	Liczba wydanych decyzji
Stołówki pracownicze	36	8	1/400	3
Bufety przy zakładach pracy	6	4	-	-
Bloki żywienia w szpitalach	5	7	1/300	1
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	5	4	2/400	-
Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	58	17	-	6
Stołówki szkolne	32	10	1/300	3
Stołówki w bursach i internatach	1	1	-	1
Stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach/zimowiskach	2	4	-	-
Stołówki w przedszkolach	76	13	2/500	1
Stołówki w domach dziecka i młodzieży	1	-	-	-
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	3	1	-	-
Zakłady usług cateringowych	11	13	1/300	2
Inne placówki żywienia	5	-	-	1

W zakładach tych celem wyegzekwowania prawidłowego stanu technicznego wydano 18 decyzji administracyjnych, nałożono 8 mandatów na kwotę 2 200 zł. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- nieprzestrzeganie procedur i instrukcji GHP/GMP oraz zasad systemu HACCP, brak weryfikacji,
- nieprawidłowe przechowywanie żywności, bez właściwej segregacji i prawidłowego oznakowania,
- nieprawidłowy stan sanitarny w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowania „łańcucha chłodniczego” dla surowców i potraw wymagających warunków chłodniczych w czasie transportu i podczas przechowywania,
- brak badania w ramach kontroli własnej gotowych wyrobów.

Dokonano odbioru 13 nowopowstałych zakładów w tym 2 stołówek pracowniczych, 2 bufetów przy zakładach pracy, 4 stołówek w żłobkach, 2 stołówek szkolnych, 2 stołówek w przedszkolach i 1 zakładu usług cateringowych.

W zakładach tej grupy nie odnotowano przypadków zatrucia pokarmowego. 100 % nadzorowanych zakładów posiada opracowaną dokumentację GHP/GMP, system HACCP.

W rejestrze PPIS we Wrocławiu wpisanych jest 58 żłobków w tym 55 prowadzących żywienie w systemie cateringowym oraz 76 stołówek w przedszkolach, w tym 50 w systemie cateringowym. Do grupy tych zakładów w zdecydowanej większości należą małe zakłady świadczące opiekę i wyżywienie maksymalnie do 25 dzieci, wprowadzono nowe formy żywienia tj. dostarczanie gotowych posiłków w zamykanych naczyniach jednorazowego użycia i w opakowaniach transportowych izotermicznych z zakładów cateringowych, czy indywidualnie dostarczanych posiłków przez rodziców dla ich dzieci. Posiłki dla dzieci przygotowywane były w oparciu o jadłospisy dekadowe, układane najczęściej przez intendenci.

W 2023 r. przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne - 1 w zakładzie usług cateringowych, 1 w stołówce pracowniczej. Kontrole interwencyjne dotyczyły postępowań w ramach systemu RASFF-wykrycia obecności Salmonella Virchow w mrożonych liściach limonki oraz przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów estrów glicydowych w oleju palmowym, fryturze gastronomicznej.

W grupie innych obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego ujęto 5 zakładów:

- Stołówka w ośrodku leczenia uzależnień,
- Stołówka zależna w klinice leczenia uzależnień,
- Stołówka zależna w ośrodku terapeutycznym,
- Kuchnia agroturystyczna z salą konsumencką i zakładem usług cateringowych,
- Kuchnia domowa w pensjonacie.

6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Do zadań Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należy:

podjęcie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych - poprzez realizację zasadniczych działań wynikających z zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 338 z późn. zm.) oraz obowiązujących przepisów prawnych, w tym m. in.: ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r. poz. 682 z późn. zm.), ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.)

Warunki sanitarne nadzorowane są m. in. poprzez:

- uzgadnianie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowanie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uczestniczenie, na wniosek organu samorządowego, w postępowaniu w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:
  - wydawanie opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko a w przypadku stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia tej oceny, określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko,
  - wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
  - opiniowanie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz przebudowy obiektów budowlanych lub ich części,
- wydawanie opinii o zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze Środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej,
- wydawanie zgody na stosowanie materiału materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w instalacjach i urządzeniach służących do uzdatniania wody oraz weryfikacja, czy materiał lub wyrób stosowany do dystrybucji wody nie uwalnia do wody niebezpiecznych substancji lub substancji, które w inny sposób negatywnie wpływają na jakość wody,

- kontrole obiektów w trakcie budowy, na wniosek strony (inwestora, wykonawcy),
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów nowo wybudowanych lub w których wykonano prace budowlane związane z rozszerzeniem działalności lub ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub lokalu (obiekty użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej, obiekty usługowe różnego przeznaczenia),
- wydawanie opinii sanitarnej dla obiektów lub lokali odnośnie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, określonych przepisami (np. obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej),
- wyrażenie zgody w oparciu o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225),
- wydawanie stanowisk w sprawie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych podczas działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
- zajęcie stanowisk, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w sprawie interwencji ludności na uciążliwości spowodowane m. in. działalnością obiektów lub lokali.

Wydane opinie sanitarne, postanowienia, decyzje, uzgodnienia, wystąpienia miały na celu zapobieganie negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi oraz kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i sanitarne.

W 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, rozpatrzył **577** spraw dotyczących Powiatu Wrocławskiego, wydał **90** decyzji dotyczących opłaty za czynności wykonywane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, wydał **91** opinii sanitarnych, **76** postanowień oraz **0** decyzji a także **25** pism kończących sprawę, dotyczących miasta Wrocławia, w tym między innymi:

- **54** uzgodnień (w formie postanowienia) dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- **48** opinii dotyczących projektów studium i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w tym **14** formie postanowienia (pozytywne) oraz **34** w formie stanowiska wydanego w trybie art. 25 ust. 2 pkt. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- **68** opinii dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w tym **6** w formie postanowienia oraz **62** w trybie art. 78 ust. 4 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- **5** opinii dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia w tym **1** formie postanowienia oraz **4** w trybie art. 78 ust. 4 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku

i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

- **2** opinie dotyczące warunków zabudowy lub lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- **5** opinii dotyczących dokumentacji projektowej,
- **285** stanowisk (w tym **0** opinii zgłaszających sprzeciw) dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, zgłoszonych na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane, w tym **47** stanowiska w formie opinii oraz **238** stanowisk w trybie art. 56 ust. 2 ustawy Prawo budowlane (w tym m.in. hale magazynowe oraz magazynowo-produkcyjno - usługowe, szkoły, przedszkola, budynki mieszkalne w tym z częścią usługową, salony samochodowe, budynki handlowo-usługowe, budynek centrum testów bezpieczeństwa (testowanie elementów baterii), budynek warsztatu napraw matryc wraz z infrastrukturą techniczną na terenie fabryki LG Energy Solution),
- **24** opinie (pozytywne) dotyczące stwierdzenia spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach budowlanych (lokalach) realizowanych bez nałożonego obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie (w tym m.in. obiekty ochrony zdrowia - gabinety lekarskie, obiekty żywnościowe i żywieniowe, np. lokale gastronomiczne, sklepy spożywcze, obiekty dydaktyczno-edukacyjno-oświatowe, np. żłobki, przedszkola, niepubliczne centra kształcenia ustawicznego, poradnie psychologiczne, apteki, punkty apteczne, lokale usługowe - salony kosmetyczne),
- **85** opinii w sprawach niewymienionych powyżej (w tym **0** w formie decyzji i **15** w formie opinii sanitarnej, zaświadczenia, **25** w formie pisma, **45** opinii poprzez nieprzedstawienie stanowiska w sprawie zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego).

Opinie powyższe dotyczyły głównie:

- wydanie opinii - zaświadczenia o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych dla pomieszczeń przeznaczonych do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
- zajęcie stanowiska w związku zawiadomieniem w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- wyrażenia zgody na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w urządzeniach służących do uzdatniania wody, wydanie stanowiska w sprawie weryfikacji materiału stosowanego do dystrybucji wody - do budowy sieci wodociągowej,
- zajęcie stanowiska w sprawie ustalenia warunków zabudowy lub ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ponadto, w 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, wykonując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, przeprowadził **77** kontrole obiektów budowlanych.

Na stan bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Wrocławskiego istotny wpływ ma sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mające na celu zapobiegania negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych.

W przedłożonych projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynikało, że w większości opracowań zostały zapewnione warunki ochrony ludzi przed wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych. Także przedłożone karty informacyjne przedsięwzięć oraz raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wykazywały, że poprzez zastosowane odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych przedsięwzięcia te nie będą oddziaływać na środowisko i nie będą zagrażać zdrowiu ludzi.

Projekty budowlane przedłożone do uzgodnienia uwzględniały zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Podczas kontroli nowo zrealizowanych obiektów budowlanych, zgłaszanych w związku z zakończeniem budowy i zamiarze przystąpienia do ich użytkowania, uwzględniając założenia przyjęte w przedłożonej dokumentacji projektowej, można stwierdzić zgodność wykonania tych obiektów z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. Jednakże, podczas kontroli ww. budynków stwierdzano, że obiekty wykonane zostały bez pełnego wykończenia pomieszczeń, tj. np. brak okładzin ściennych, okładzin podłogowych, brak rozprowadzenia instalacji wentylacji mechanicznej, niejednokrotnie brak central wentylacyjnych, kurtyn powietrznych przy wejściach do pomieszczeń z zewnątrz, brak wykonanej aranżacji pomieszczeń w tym także wykonanych węzłów sanitarnych a także brak sprecyzowanej planowanej działalności w lokalach usługowych. Zgodnie z założeniami przyjętymi w przedłożonych projektach budowlanych, stanowiących podstawę do wykonania przedmiotowej inwestycji, wykończenie lokali wraz z ich aranżacją należeć ma do użytkowników lub właścicieli lokali.

Dodatkowo, zawiadomienia o zakończeniu budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania obiektu budowlanego nie zawsze były składane w odpowiednim czasie tj. często za wcześnie - podczas kontroli stwierdzano, że roboty budowlane w obiekcie nie zawsze były zakończone, brak było pełnej dokumentacji, np. wprowadzenia, na rysunkach lub w oświadczeniu kierownika budowy o zakończeniu budowy, wszystkich nieistotnych zmian dokonanych podczas budowy w stosunku do projektów stanowiących podstawę do budowy, brak prawidłowych protokołów z pomiarów działania wentylacji w obiekcie, brak pomiarów poziomu hałasu od zamontowanych urządzeń technicznych w sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, brak wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w instalacji wodociągowej w budynku, brak umowy lub oświadczenia o zapewnieniu wywozu ścieków z bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, dotyczących opróżniania separatorów tłuszczu czy separatorów substancji ropopochodnych.

W celu wydania opinii o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych często stwierdzano brak dokumentów potwierdzających prawidłowość działania wentylacji, brak protokołów badania poziomu hałasu od urządzeń zamontowanych w sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, brak wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w instalacji wodociągowej w obiekcie, ponadto brak dokumentów potwierdzających uzyskanie zgody właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej w związku z przeznaczeniem danego obiektu na planowaną działalność, stosownie do ustawy Prawo budowlane.

Ponadto, wnioski składane przez wnioskodawców niejednokrotnie były niepełne, np. brak pełnych danych wnioskodawcy (numerów telefonów, adresów e-mail), brak prawidłowych pełnomocnictw do reprezentowania inwestora.

Liczba kontroli, wydanych opinii sanitarnych oraz zajętych stanowisk w tym: decyzji i postanowień związanych z działalnością Oddziału Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego uzależniona była od ilości wniosków złożonych w PSSE we Wrocławiu w związku z inwestycjami realizowanymi na terenie Powiatu Wrocławskiego.

Jednocześnie, stwierdza się, że biorąc pod uwagę wymagania higieniczne i sanitarne, działania inwestycyjne realizowane w 2023 roku na terenie Powiatu Wrocławskiego, nie spowodowały istotnych zagrożeń dla środowiska, w tym na zdrowie ludzi.

7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.

I. W 2023 r. kontynuowano realizację działań, obejmujących następujące obszary tematyczne: dieta i aktywność fizyczna, styl życia wolny od używek, profilaktyka chorób zakaźnych oraz chorób nowotworowych, poprzez programy kierowane do środowiska nauczania i wychowania oraz promocję zdrowego stylu życia podczas eventów i festynów, organizowanych dla społeczności lokalnej. Działania prozdrowotne adresowane były do dzieci i młodzieży na różnych poziomach kształcenia, a także do dorosłych mieszkańców Wrocławia i Gmin na terenie powiatu wrocławskiego. W realizacji zadań z obszaru promocji zdrowia i profilaktyki współpracowano z jednostkami samorządów terytorialnych – komórkami organizacyjnymi zajmującymi się edukacją oraz zdrowiem, Dolnośląskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy we Wrocławiu (DWOMP), Dolnośląskim Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii (DCOPiH) we Wrocławiu, Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ we Wrocławiu (DOWNFZ), Wrocławskim Centrum Zdrowia Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej, Powiatowym Urzędem Pracy, Aresztem Śledczym we Wrocławiu, organizacjami pozarządowymi: Stowarzyszeniem Amazonek „Femina Feniks”, Międzynarodowym Stowarzyszeniem Studentów Medycyny IFMSA – Poland Oddział Wrocław. Stałymi partnerami działań kierowanych do środowiska nauczania i wychowania są Dyrektorzy przedszkoli, szkół, ośrodków szkolno-wychowawczych.

II. Programy i akcje prozdrowotne realizowane na terenie działania PSSE we Wrocławiu:

1. **Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS** – działania lokalne; wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS, zmniejszanie poziomu zachowań ryzykownych, kształtowanie postaw prozdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za zdrowie własne i innych oraz życzliwości i akceptacji społecznej wobec osób żyjących z HIV, zwiększenie poziomu świadomości dot. wykonywania testów w kierunku HIV. Publikacje w mediach społecznościowym / na stronie www. Realizowanie cyklicznych warsztatów i szkoleń dla młodzieży szkół ponadpodstawowych. Przeprowadzono 15 zajęć z grupą 408. uczniów, w tym na terenie powiatu wrocławskiego 1. zajęcia dla 16 osób w Powiatowym Zespole Szkół nr 1.

2. Program dla szkół podstawowych (klasy V-VIII) „**Trzymaj Formę!**”; promocja zbilansowanej diety i aktywności fizycznej, wzrost kompetencji konsumenckich dzieci i młodzieży. Program realizowany metodą projektu edukacyjnego. W r. szkol. 2022/2023 18 szkół było zaangażowanych w działania programowe, w tym 2 szkoły z terenu powiatu wrocławskiego, działaniami objęto 3.987 uczniów (265 uczniów ze szkół w gminach powiatu wrocławskiego), 918 rodziców (130 rodziców ze szkół w powiecie wrocławskim). W XVI edycji programu odbyło się szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu z udziałem dietetyka, doradcy ds. żywienia. Elementem XVI edycji programu był ogólnopolski konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj formę!” przeprowadzany online z wykorzystaniem platformy elektronicznej, do którego przystąpiło na etapie szkolnym 15 uczniów (5 z Wrocławia i 10 z terenu powiatu wrocławskiego). Do etapu powiatowego z terenu działania PSSE we Wrocławiu zakwalifikowały się 3 uczennice ze Szkoły Podstawowej w Chrząstawie Wielkiej.

3. Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „**Bieg po zdrowie**” – działanie adresowane do uczniów z klas IV szkół podstawowych, ich rodziców/opiekunów, którego celem jest zwiększenie świadomości o szkodliwości palenia tytoniu / e-papierosów, budowanie i wzmacnianie przekonań do zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów, zapobieganie / opóźnianie inicjacji tytoniowej, wzmacnianie roli

wychowawczej rodziców. W roku szkolnym 2022/2023 w programie wzięło udział 27 szkół podstawowych, w tym

7 z terenu powiatu wrocławskiego. Nauczyciele/pedagodzy przeprowadzili zajęcia z grupą 1.467. uczniów w 61. klasach IV (312 uczniów z terenu powiatu wrocławskiego), działaniami programowymi objęto również grupę 927. rodziców (131 osób z terenu powiatu wrocławskiego).

4. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „**Czyste powietrze wokół nas**” – działanie adresowane do dzieci z przedszkolnych i szkolnych oddziałów „0” (5-6 / 7-latki) oraz z grup młodszych (4-5-latki),

ich rodziców/opiekunów, mające na celu wzrost świadomości i kompetencji dorosłych w zakresie ochrony najmłodszych przed ekspozycją na dym tytoniowy, jak również zwiększenie świadomości dzieci na temat szkodliwości palenia tytoniu i wzrost ich umiejętności w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy dorośli palą w ich obecności. W roku szkolnym 2022/2023 w programie uczestniczyło 11 placówek (1 z terenu powiatu wrocławskiego). Działaniami edukacyjnymi objęto grupę 930. dzieci (34. przedszkolaków w jednej z gmin powiatu wrocławskiego).

5. Program edukacyjny dla przedszkoli „**Skąd się biorą produkty ekologiczne**” działanie adresowane jest do dzieci w wieku 5-6 lat i ich rodziców/ opiekunów. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i higienicznych od najmłodszych lat. W roku szkolnym 2022/2023 trzecią edycję programu zrealizowało 14 przedszkoli (2 z terenu powiatu wrocławskiego). Aktywnie uczestniczyło w nim 1.259 dzieci (w tym 84 z powiatu wrocławskiego) oraz 326. rodziców (w tym 50 z powiatu wrocławskiego).

6. Program „**ARS, czyli jak dbać o miłość**” – działanie adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców / opiekunów, które ma na celu wzrost świadomości młodych osób dot. szkodliwego oddziaływania różnych substancji psychoaktywnych na zdrowie (także w kontekście posiadania przez nich

w przyszłości potomstwa), na relacje międzyludzkie, budowanie dystansu młodzieży wobec używania alkoholu, nikotyny; w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych, narkotyków. W roku szkolnym 2022/2023 działania programowe zrealizowało 14 szkół, (42. uczniów z jednej szkoły w powiecie wrocławskim).

7. Program profilaktyki raka szyjki macicy „**Wybierz życie – pierwszy krok**” – działanie adresowane do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych (w niektórych placówkach, w ramach przypomnienia treści profilaktycznych także do uczniów klas II-IV), ich rodziców/opiekunów, którego celem jest wzrost świadomości na temat chorób HPV zależnych, przeciwdziałanie zakażeniom HPV i innym infekcjom przenoszonym drogą płciową, motywowanie do systematycznego udziału w badaniach profilaktycznych, zmniejszających ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy. W roku szkolnym 2022/2023 program zrealizowało 11 szkół (jedna w powiecie wrocławskim), a edukacją objęto 2.176 uczniów, w tym 97. uczniów z jednej szkoły w powiecie wrocławskim.

Łącznie w programach profilaktycznych w roku szkolnym 2022/2023 uczestniczyło **18.513** odbiorców, w tym **1.161.** z powiatu wrocławskiego

PSSE we Wrocławiu realizowała także działania nieprogramowe, między innymi:

1. Interwencja nieprogramowa „**Wiem jak dbać o zdrowie**” kierowana do dzieci z najstarszych grup przedszkolnych. Prowadzono zajęcia z dziećmi z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej; zasady higieny i zdrowego stylu życia, ograniczanie ekspozycji na światło niebieskie (komputer, tablet, smartfon, tv) przeciwdziałanie chorobom zakaźnym, pokaz i ćwiczenia z dziećmi prawidłowej techniki mycia rąk oraz kontrola skuteczności mycia przy użyciu lampy UV, prelekcja dotycząca higieny jamy ustnej prowadzona przez pracownika NFZ, współpracującego w realizacji działania. Zajęcia zrealizowano w 7. placówkach, w 17. grupach dla 278. przedszkolaków i 27. Nauczycieli. Na terenie powiatu wrocławskiego w zajęciach uczestniczyło 166 przedszkolaków z 4. przedszkoli.

2. Interwencja nieprogramowa: **Światowy Dzień Zdrowia** obchodzony pod hasłem „Zdrowie dla wszystkich”. W ramach obchodów przygotowano wspólnie z Dolnośląskim Wojewódzkim Oddziałem NFZ, DCOPIH oraz Wrocławskim Stowarzyszeniem Amazonek Femina-Fenix event prozdrowotny dla osób obecnych w Sali Obsługi Klienta DWONFZ. Ponadto przeprowadzono zajęcia dla 41. przedszkolaków, dotyczące higieny i zdrowego stylu życia, w jednym z przedszkoli powiatu wrocławskiego. Liczba odbiorców wszystkich działań - 64 osoby.

3. Interwencja nieprogramowa „**Badajcie się drogie Mamy, bo my dzieci Was kochamy**”; laurki na Dzień Matki z zaproszeniem na cytologię – działanie we współpracy Dolnośląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, Dolnośląskiego Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii we Wrocławiu, jednostek inspekcji sanitarnej woj. dolnośląskiego, realizowane w celu zwiększenia liczby kobiet korzystających z badań profilaktycznych we wczesnym wykrywaniu raka szyjki macicy. Przedszkola (placówki publiczne i niepubliczne) otrzymywały okolicznościowe laurki dla mam, do pokolorowania przez dzieci i wręczenia podczas środowiskowych imprez w okolicy 26 maja – na Dzień Matki. Adresatki – mamy przedszkolaków: 18.406 kobiet z Wrocławia i 8.617 z terenu powiatu wrocławskiego, łącznie 27.023 kobiety. W akcji uczestniczyło 130 przedszkoli z Wrocławia i 87 przedszkoli z powiatu wrocławskiego (łącznie 217 placówek). Akcję poprzedziła konferencja prasowa z udziałem lokalnych mediów i organizatorów działania w jednym z przedszkoli na terenie powiatu wrocławskiego.

4. Interwencja nieprogramowa „**Akcja letnia**” – działania informacyjno-edukacyjne ukierunkowane na promocję zdrowego stylu życia, na bezpieczeństwo podczas wypoczynku letniego, profilaktykę zakażeń przenoszonych drogą pokarmową, bezpieczeństwo konsumenta żywności (w tym przeciwdziałanie zatruciom grzybami), profilaktykę zakażeń krwiopochodnych, przeciwdziałanie uzależnieniom, profilaktykę nowotworów (między innymi nowotworów skóry, w wyniku nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV), upowszechnianie zasad postępowania w czasie upałów. Adresaci - społeczność lokalna poprzez stronę www PSSE we Wrocławiu; uczestnicy „Białych Niedzieli” – 4. letnich eventów plenerowych, których głównym organizatorem było Starostwo Powiatowe we Wrocławiu. Z oferty punktów informacyjno-edukacyjnych prowadzonych przez PSSE i DWOMP skorzystało 171 osób dorosłych i 143. dzieci (aktywna praca z najmłodszymi); zajęcia z przedszkolakami pod hasłem „Wiem jak dbać o zdrowie – bezpieczne wakacje” w jednym z przedszkoli w powiecie wrocławskim (53.dzieci z trzech grup przedszkolnych).

9. Interwencja nieprogramowa **kampania EFSA Wybieraj bezpieczną żywność**. Omawiane tematy dotyczące promowania kampanii EFSA to: suplementy diety, alergeny w żywności, prawidłowe znakowanie, higieniczne przygotowanie potraw. Z oferty skorzystało 60 osób. Tematyka kampanii była obecna w mediach społecznościowych. Od maja do października przygotowano 16 postów – zasięg to 1.472 wyświetlenia. Opublikowano także artykuł na stronie internetowej PSSE.

10. Interwencja nieprogramowa „**Światowy Dzień Seniora**” – współrealizacja powiatowych obchodów Dnia Seniora w Kątach Wrocławskich z Powiatowym Klubem Seniora w Kątach Wrocławskich, Dolnośląskim Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii oraz Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ. Podczas spotkania pracownicy PSSE we Wrocławiu prowadzili ćwiczenia efektywnego mycia i dezynfekcji rąk z użyciem lampy UV oraz środka fluorescencyjnego, doświadczenia z użyciem narko/alkogogli. Seniorzy również skorzystali z oferty NFZ (dostępne programy i usługi) oraz szkolenia/instruktażu samobadania piersi i jąder na fantomach prowadzonego przez pracowników DCOPiH. Elementem zwińczającym obchody Światowego Dnia Seniora były zajęcia z choreoterapii. Uczestnicy wyrazili swoje odczucia wobec problematyki uzależnień i możliwości prowadzenia rozmów z wnukami, na w/w temat. Również doświadczenia związane z nauką wykrywania guzka piersi i jąder były ocenione przez seniorów jako niezbędne umiejętności samobadania oraz ważna informacja do przekazania najbliższym. W spotkaniu uczestniczyło 65. seniorów.

11. Interwencja nieprogramowa „**Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach**”/”**Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach**”- działania informacyjno-edukacyjne z wykorzystaniem materiałów Ogólnopolskiego Programu Ochrony Antybiotyków/Narodowego Instytutu Leków w mediach społecznościowych (X i Facebook) i na stronie internetowej PSSE. Przygotowano jeden artykuł i 11 własnych postów (508 wyświetleń). Zadanie realizowano od 18 do 21 listopada 2023 r.

12. Interwencja nieprogramowa „**Światowy Dzień Rzucania Palenia**” – event prozdrowotny w Powiatowym Zespole Szkół nr 1 obejmujący zajęcia z trzema grupami młodzieży, w tym jedna miała warsztaty dotyczące profilaktyki HIV/AIDS i uzależnień. Pozostała młodzież uczestniczyła w prelekcji z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej i spotów profilaktycznych, dotyczącej szkodliwości używania tytoniu i nowatorskich wyrobów tytoniowych. Kolejnym elementem zajęć były ćwiczenia z użyciem narko i alkogogli oraz pomiar tlenu węgla w wydychanym powietrzu, dedykowany osobom palącym tytoń. Event zakończyła dyskusja z udziałem wszystkich uczestników wydarzenia. W spotkaniach z okazji obchodów „Światowego Dnia Rzucania Palenia” uczestniczyło 40. uczniów szkoły ponadpodstawowej.

13. Interwencja nieprogramowa dotycząca ograniczania konsumpcji nowych substancji psychoaktywnych tzw. „**dopalaczy**” (**profilaktyka uzależnień, w tym od środków zastępczych**). Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono przy okazji realizacji wybranych interwencji programowych i nieprogramowych:

- podczas wszystkich warsztatów w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, dedykowanych młodzieży ze szkół ponadpodstawowych był blok tematyczny poświęcony uzależnieniom, w tym od środków zastępczych (16 uczestników warsztatów w jednej ze szkół ponadpodstawowych w powiecie wrocławskim) ;
- ćwiczenia z użyciem narko i alkogogli, zakończone dyskusją z uczestnikami zajęć, które prowadzono w ramach wielu eventów, między innymi podczas Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz Światowego Dnia Seniora (105. odbiorców);

14. **Działania informacyjno-edukacyjne w obszarze profilaktyki i promocji zdrowia realizowane z wykorzystaniem strony internetowej PSSE i mediów społecznościowych (X i Facebook):**

- popularyzacja i informacja o własnych przedsięwzięciach (realizowanych programach i akcjach kierowanych do różnych grup adresatów),
- dotarcie do szerokiego odbiorcy z różnymi tematami prozdrowotnymi w obszarze chorób zakaźnych i niezakaźnych, z uwzględnieniem tematyki ujętej w kalendarzu komunikacji GIS. W ciągu roku opublikowano 20 artykułów na stronę internetową PSSE, 249 postów na X (kanał aktywny od

października 2019 r.) i 131 na Facebooku (kanał aktywny od czerwca 2023 r.). Łączny zasięg własnych postów to 36.791 wyświetleń, w tym 25.741 na X i 11.050 na Facebooku.

III. Podsumowanie:

Zadania z obszaru edukacji zdrowotnej w roku sprawozdawczym były podejmowane we współpracy i w partnerstwie z różnymi podmiotami zewnętrznymi, co sprzyja dotarciu do różnorodnych grup adresatów i pozwala połączyć zasoby instytucji/organizacji w realizacji tematycznie zbieżnych celów. Wzorem minionych lat PSSE we Wrocławiu aktywnie uczestniczyła w cyklicznych imprezach plenerowych, które dają możliwość dotarcia z informacją i edukacją do szerszego grona odbiorców.

8. Laboratoria.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu w 2023 roku w ramach prowadzonej działalności laboratoryjnej wykonywał:

- badania chemiczne oraz badania właściwości fizycznych wody,
- badania mikrobiologiczne wody,
- badania biologicznych wskaźniki skuteczności procesów sterylizacji,
- badania i pomiary czynników fizycznych i chemicznych na stanowiskach pracy,
- badania czynników szkodliwych dla zdrowia w pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Wychodząc naprzeciwko oczekiwaniom naszych Klientów gwarantujemy wykonywanie działalności laboratoryjnej na najwyższego profesjonalnym poziomie w sprawnie funkcjonującym **Oddziale Laboratoryjnym**, pracującym w systemie zarządzania, który spełnia wymagania normy międzynarodowej PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02. Posiadamy Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489, od 2 czerwca 2004 r.

W 2023 roku w trakcie kolejnej oceny w nadzorze Oddział Laboratoryjny potwierdził spełnienie kompetencji technicznych w zakresie prowadzonej działalności laboratoryjnej. Wykaz metod badań, pomiarów, pobierania próbek objętych akredytacją, zawarty jest w aktualnie obowiązującym wydaniu Zakresu Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489, dostępnych na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji (<https://www.pca.gov.pl>).